

Digitaalinen seksuaalinen kiristys: Sextortion Ilmiö, riskit ja yhteiskunnallinen näkyvyys

Tuomas Lindholm
Pro gradu –tutkielma
Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma
Digitaalinen kulttuuri
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Humanistinen tiedekunta
Turun yliopisto
Huhtikuu 2025

Pro gradu -tutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma, digitaalinen kulttuuri

Tuomas Lindholm

Digitaalinen seksuaalinen kiristys: Sextortion Ilmiö, riskit ja yhteiskunnallinen näkyvyys

Sivumäärä: 67

Tämä tutkielma käsittelee sextortion-ilmiota, eli digitaalista seksuaalista kiristystä, jossa uhri pakotetaan esimerkiksi rahalliseen tai seksuaaliseen toimintaan uhkaamalla levittää hänestä arkaluonteista materiaalia.

Tutkimuksen tavoitteena on ollut kartoittaa sextortionin keskeiset tunnuspiirteet, riskitekijät ja vaikutukset sekä tarkastella, miten ilmiötä käsitellään julkisuudessa eri toimijoiden, kuten viranomaisten, median ja järjestöjen toimesta.

Tutkimus perustuu kirjallisuuskatsaukseen, asiantuntijahaastatteluun ja diskurssianalyysiin. Keskeisimmät havainnot osoittavat, että sextortion on laajeneva ja monimuotoinen ilmiö, jonka uhriprofiilit vaihtelevat, mutta erityisesti teini-ikäiset pojat ovat alttiita taloudelliselle sextortionille. Sextortionilla on vakavia psykologisia ja sosiaalisia vaikutuksia uhreihin, kuten ahdistusta, häpeää ja pelkoa.

Ilmiön näkyvyys yhteiskunnallisessa keskustelussa on edelleen hajanaista. Viranomaisviestintä on varovaista ja keskittyy yleisiin varoituksiin, kun taas järjestöt pyrkivät tarjoamaan konkreettista tukea, mutta niiden resurssit ovat rajalliset. Media nostaa ilmiötä esiin, mutta uutisointi keskittyy usein yksittäisiin tapauksiin rakenteellisten ongelmien käsittelyn sijaan.

Tutkimuksen perusteella sextortionin torjumiseksi tarvitaan parempaa tietoisuutta, lainsäädännöllisiä muutoksia sekä monialaista yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Lisäksi teknologian kehitys, kuten tekoälypohjaiset kuvamanipulaatiot, luovat uusia haasteita ilmiön torjunnalle.

Avainsanat: sextortion, digitaalinen seksuaalinen kiristys, verkkorikollisuus, uhrit, digitaalinen kulttuuri

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Tausta	5
1.2	Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset	6
1.3	Aineistot ja menetelmä	7
1.4	Eettisyys	8
2	Seksuaalirikollisuus	10
3	Mitä on sextortion?	15
3.1	Sextortionin muodot	17
3.2	Uhrit ja tekijät: Riskiryhmät, motiivit ja toimintamallit	20
3.3	Sextortionin ja verkossa tapahtuneen seksuaalirikoksen vaikutukset uhriin	25
3.4	Lainsäädäntö	32
4	Sextortionin näkyvyys julkisuudessa	40
4.1	Viranomaisten rooli sextortion-ilmiön viestinnässä	40
4.2	Järjestöt	45
4.3	Uutisointi	48
4.3.1	Sextortion	48
4.3.2	Kuvilla kiristäminen	51
4.3.3	Hakutulosten vertailu	51
4.4	Yhteenveto ja vertailu	52
5	Lopuksi	54
5.1	Tutkimustulokset ja niiden merkitys	54
5.2	Tutkimuksen haasteet ja jatkotutkimus	56
	Lähteet	58

1 Johdanto

1.1 Tausta

Internetin välityksellä tapahtuva rikollisuus on samalla näkyvillä ja piilossa. Näkyvillä olemisella tarkoitan sitä, että verkossa tapahtuu laajasti rikollisuutta eri muodoissa, ja uhrien määrä kasvaa jatkuvasti. Verkossa tapahtuva rikollisuus on kuitenkin piilossa verrattuna moniin reaali maailmassa tapahtuviin rikoksiin. Asiaan liittymättömät ihmiset voivat havaita kaduilla tapahtuvat pahoinpitelyt, ylinopeudet sekä kaupoissa tapahtuvat varkaudet ja ryöstöt. Verkossa yksityisviestein tai tietoverkkoihin kohdistuvat teot eivät välttämättä tule kenenkään tietoon, elleivät uhrit itse niistä kerro. Koen, että piilorikollisuudesta tulee puhua avoimesti, tehdä siitä tutkimusta ja lisätä ihmisten ymmärrystä. Tietoisuus lisää mahdollisuuksia ennalta estämiseen, nopeaan reagointiin ja oikeanlaisen avun tarjoamiseen.

Tämän tutkimuksen aiheena on moniulotteinen rikollisuuden muoto, mikä tunnetaan nimellä sextortion. Sextortion ilmiössä on kyse siitä, kun kiristäjä on saanut uhrista haltuunsa arkaluonteista kuvamateriaalia ja tätä materiaali käyttämällä pyrkii saamaan uhriltaan rahallista, seksuaalista tai jotain muuta halumaansa hyötyä¹. Aiheen valintaan on vaikuttanut ilmiön rajoja ylittävä monipuolisuus. Sextortionin voisi ensiolettaman perusteella lokeroida seksuaalirikokseksi, mutta sen usein sisältämä taloudellisen hyödyn tavoittelu tekeekin siitä osittain omaisuusrikollisuutta. Ilmiön sisältäessä erilaisia motiiveja se mahdollistaa myös uhrien profiilien monipuolisuuden. Tekotavat ovat sellaisia, että tekijätkin voivat teoriassa olla niin yksittäisiä uhrille tuttuja tai tuntemattomia tahoja, kuin järjestäytyneempien tahojen operoimaa toimintaa.

Itselläni on ollut jo ennen tutkimuksen aloittamista hyvät lähtötiedot sextortioniin ilmiönä. Olen vuodesta 2019 toiminut poliisissa verkkovälitteisten seksuaalirikosten tutkijana ja tutkinut useita sextortion tapauksia. Tokikaan asioita ei poliisissa käsitellä sextortionina vaan olemassa olevien rikosnimikkeiden ja niiden tunnusmerkistöjen kautta. Tutkimuksen tavoitteena on oman ymmärrykseni ja ammattitaitoni parantamiseksi, tarjota myös muille ammattilaisille tietoa ilmiöstä. Työni puolesta olen havainnut, että tapauksia on runsaasti ja

¹ Ray, Henry 2024.

monet niistä olisi ennalta estettävissä, jos ilmiö huomattaisiin laajemmin ja sitä ymmärrettäisiin. Huomattava osa tutkimistani sextortioniin viittaavista tapauksista päättyy poliisissa tehtyihin selvityksiin. Tämä lopputulos johtuu siitä, että saadaan selvitettyä tekijä olevan maassa, minkä viranomaisyhteistyö Suomen viranomaisten kanssa on heikkoa. Näin ollen kyseisestä maasta ei saada tutkinnallista apua ja Suomessa ei ole edellytyksiä tutkinnanjatkamiselle. Näissä tapauksissa uhreina on lähes poikkeuksetta ollut teini-ikäisiä poikia. Yhtenä tutkimuksen tavoitteena minulla on laajentaa omaa näkökulmaani asiaan ja haastaa ennakkokäsitystäni siitä, että tekijä on nigerialainen länsimaalaisena tyttönä esiintyvä ja uhrina seksuaalisesti helposti johdateltavissa oleva länsimaalainen teini-ikäinen poika.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Kuten aiemmin mainitsin uhrien ja tekijöiden profiilit voivat olla laajoja. Tutkimuksessa tavoitteena on mahdollisimman kattavasti käsitellä sitä, mistä sextortionissa on kysymys. Merkittävin rajaaminen tutkimuksessa liittyy uhriin ja pääasiallinen huomio uhreissa on alaikäiset uhrin. Aikuisia uhreja tullaan sivuamaan tutkimuksen eri vaiheissa, mutta heidän osuuttaan ja vaikutuksiaan heihin, voidaan käsitellä mahdollisissa tulevaisuudessa tutkimuksissa. Tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa sellaista tietoa, mitä poliisi, sosiaalitoimi kuin muutkin lasten ja nuorten kanssa työskentelevät voivat hyödyntää ennalta estävässä työssä. Lisäksi ilmiön uhriksi joutumisen vaikutukset ovat merkittävää tietoa, kun pohditaan rikoksen vaikuttavuutta uhriin ja mahdollisten tukitoimien tarvetta. Kuten edellä mainitsin, seksuaalirikosten tutkijana olen tehnyt havainnon, että alaikäiset ovat selvästi useimmin tutkimissani sextortioniin viittaavissa tapauksissa uhrien asemassa. Etenkin teini-ikäisten poikien osuus korostuu. Tämä voi kuitenkin olla harha käsitys, koska aikuiset eivät välttämättä ilmoita heihin kohdistuneesta rikoksesta poliisille ja asia jää piiloon. Nuorten osalta ilmoittajat voivat olla nuorten itsensä lisäksi muun muassa vanhemmat tai sosiaalisen median palveluntarjoaja, jos he ovat huomanneet alaikäiseen kohdistuvaa väärinkäytöstä. Vuonna 2023 on tehty Yhdysvalloissa kyselytutkimus nuorille ja 6% vastaajista on kertonut kohdanneensa sextortionia ja 2% ei halunnut kysymykseen vastata². Luvut ovat suuria, kun ottaa huomioon, että uhreina ovat lapset ja prosenttien tulisi olla 0.

² Youth Perspectives on Online Safety, 2023.

Aiheeseen perehtyessäni havaitsin, että sextortionista on tehty varsin vähän suomenkielistä tutkimusta. Ottaen huomioon tutkimukseni tavoitteen tuottaa helposti sisäistettävää tietoa ilmiöstä, olen päätenyt siihen, että rajaus ei voi olla liian tiukka ja vain johonkin tiettyyn ilmiön osaan keskittyvä. Tutkimuksessa tullaankin käsittelemään ilmiötä itsessään ja miten se näkyy Suomessa. Näkyvyyden merkitys on suuri ilmiön ymmärtämisen kannalta. Ilman näkyvyyttä ei asiaa tiedosteta ja sitä ei voida torjua. Edellä mainittujen seikkojen perusteella tutkimuskysymykset tutkimukselle ovat ”Mitkä ovat sextortionin keskeiset tunnuspiirteet, riskitekijät ja vaikutukset?” ja ”Miten sextortion ilmiötä käsitellään julkisuudessa eri toimijoiden toimesta?”. Tutkimuskysymykset ovat itsessään laajoja, mutta niiden avulla voidaan saavuttaa monipuolinen ja syvälinen ymmärrys sextortion-ilmiöstä eri näkökulmista. Ensimmäinen tutkimuskysymys keskittyy ilmiön rakenteellisiin ja yksilöllisiin piirteisiin. Tavoitteena on kartoittaa millaisia menetelmiä tekijät käyttävät, mitkä tekijät altistavat uhreja sextortionille ja millaisia seurauksia sillä on uhreille. Tämä antaa pohjan ilmiön ymmärtämiselle ja ennaltaehkäisystrategioiden kehittämiseksi. Tätä kysymystä tarkastellaan etenkin asiantuntijahaastattelun ja tutkimuskirjallisuuden pohjalta.

Toinen tutkimuskysymys tarkastelee sextortionin näkyvyyttä ja käsittelyä eri tahojen, kuten median, viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen toiminnassa. Tämä mahdollistaa analyysin siitä, millaista diskurssia ilmiöstä käydään, millaisia painotuksia ja näkökulmia eri tahot tuovat esiin ja miten tämä vaikuttaa yleiseen tietoisuuteen, uhrien avunsaantiin ja mahdollisiin lainsäädännöllisiin tai poliittisiin ratkaisuihin.

Näiden tutkimuskysymysten avulla voidaan syventää ilmiön rakenteellista ja toiminnallista ymmärrystä että analysoida, miten sitä käsitellään ja ehkäistään julkisessa keskustelussa. Tämä kokonaisvaltainen lähestymistapa tukee sekä tutkimuksellista että käytännön tason vaikuttavuutta sextortionin torjumiseksi.

1.3 Aineistot ja menetelmä

Englannin kielistä tutkimusta on tehty niin sextortionista itsessään kuin laajemmin verkkovälitteisestä seksuaalirikollisuudesta. Tutkimuskirjallisuuden analysointi tarjoaa pohjan ilmiön ymmärtämiselle ja auttaa hahmottamaan, miten asiaa on aiemmin tutkittu.

Tutkimuskirjallisuus tulee olemaan merkittävässä roolissa sextortion termin määrittelyssä ja tekojen vaikutuksista uhreihin.

Kirjallisuuden lisäksi tutkimuskysymyksiin haetaan vastauksia erilaisten tutkimusaineistojen avulla. Asiantuntijahaastattelussa olen haastatellut Suojellaan lapsia ry:n toiminnanjohtajaa Nina Vaaranen-Valkosta. Vaaranen-Valkonen on työskennellyt 20 vuotta lasten suojelemiseksi seksuaaliväkivallalta ja hän on alallaan arvostettu asiantuntija niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Vaaranen-Valkosen haastattelu tuo tutkimukselle merkittävää asiantuntijanäkemyksiä siitä, mitä sextortion ilmiö ja haastattelun avulla syvennetään ymmärrystä siitä, millaisia haasteita ilmiön tunnistamiseen ja torjuntaan liittyy sekä millaisia keinoja uhrien tukemiseksi on ja mitä tulisi olla. Vaaranen-Valkonen tarjoaa näkemyksiä, miten eri toimijat, kuten viranomaiset, kansalaisjärjestöt ja teknologiayritykset voivat yhteistyössä puuttua ilmiöön. Haastattelu on toteutettu aikataulullisista syistä sähköpostitse. Kysymyksen asettelu on ollut avoimia ja suljetumpia kysymyksiä. Vaaranen-Valkosen haastattelun lisäksi alkuperäisen tutkimussuunnitelman mukaan oli tarkoitus haastatella poliisihallinnossa työskenteleviä asiantuntijoita. Näiden asiantuntijoiden haastattelu edellyttää tutkimuslupaa Poliisihallitukselta, mikä osoittautui aikataululliseksi haasteeksi. Tutkimuslupaprosessin kesto on ollut odotettua pidempi ja tutkimuksen aikataulu huomioiden ei ole mahdollista sisällyttää näitä haastatteluja osaksi tutkimusta.

Aineistoa on pyritty hankkimaan myös Interpolin tilastoista ja heidän asiantuntijansa haastattelulla. Yhteydenotto Interpoliin paljasti, ettei heillä ole sextortioniin liittyvää tilastointia, eikä yhteyshenkilöni osannut nimetä asiantuntijaa, joka olisi perehtynyt aiheeseen.

Sextortioniin liittyvää viestintää käsitellään diskurssianalyysillä. Tavoitteena on pyrkiä tarkastelemaan sitä, miten sextortion esitetään eri tahojen toimesta vai käsitelläänkö sitä lainkaan. Ennako-oletuksena voidaan ajatella viranomaisten viestivän asiasta eri tavoilla, kuin median edustajat. Analyysissä tarkastellaan viranomaisten, järjestöjen ja median tapaa käsitellä sextortionia. Tutkimuksen rajauksena toimii pääasiassa Suomi, joten pääpaino analyysissä tulee olemaan suomalaisten tahojen julkaisut.

1.4 Eettisyys

Tutkimusta tehdessä on tärkeää huomioida oma taustani seksuaalirikoksia tutkivana poliisina. Aiempi kokemukseni tutkimuksen kohteena olevasta rikosilmiöstä voi vaikuttaa näkökulmiini ja lähestymistapaani. Olen toiminut seksuaalirikosten asiantuntijana, ja tätä asiantuntijuutta

hyödynnän myös tämän tutkimuksen tekemisessä. Tavoitteena on varmistaa, että tutkimuksen ensisijainen tietopohja rakentuu tutkimuskirjallisuuden analyysiin ja riippumattoman asiantuntijan haastatteluun. Tarvittaessa tuon esiin oman asiantuntijuuteni ja vertaan sitä edellä mainittuihin lähteisiin, arvioiden, ovatko omat kokemukseni niiden kanssa linjassa vai mahdollisesti ristiriidassa.

Lisäksi on tärkeää olla tietoinen mahdollisista ennakkokäsityksistäni ja varmistaa, että lähteiden hankinta pysyy monipuolisena. Pyrin välttämään sekä tiedostamatonta että tiedostettua taipumusta hakea ainoastaan omia käsityksiäni tukevaa materiaalia. Näin tutkimuksen objektiivisuus ja tieteellinen luotettavuus säilyvät mahdollisimman korkeina.

Haastateltavaa Vaaranen-Valkosta on ennen haastattelua informoitu siitä, mihin hänen haastatteluun tullaan käyttämään. Hänelle kerrottu mahdollisuudesta esiintyä halutessaan anonymina sekä kerrottu, että haastatteluaineisto tullaan hävittämään tutkimuksen valmistuttua. Tutkimusaiheena on erittäin arkaluonteinen aihe, minkä vuoksi tehty päätös, ettei asiassa haastatella uhreja. Mahdollisia seurauksia uhreille käsitellään jo olemassa olevan tutkimustiedon analysoinnilla. Uhrien haastattelut vaatisivat laajempia valmisteluja ja tukitoimia, joita ei ole mahdollisuus tämän tason tutkimuksessa toteuttaa.

Tutkimuksessa on hyödynnetty tekoälyä, tarkemmin OpenAI:n kehittämää ChatGPT kielimallia. Tekoälyä on käytetty tutkimusaiheen valinnassa, suunnittelussa ja rajaamisessa. Tutkimusaihe on valikoitunut oman mielenkiintoni mukaan, mutta tekoälyn avulla pyritty selvittämään näkökulmia ja lähestymistapoja, mitkä eivät itselle ole tulleet mieleen. Tekoälyä on myös käytetty tutkimuksessa tehdyn haastattelun kysymysten asettelun ja muotoilun parantamiseen. Tekoälyä on hyödynnetty omasta mielenkiinnosta kehittyvää teknologiaa kohtaan ja opeteltu sen hyödyntämistä työskentelyssä. Tekoälyn tarjoamaa tietoa ei ole pidetty luotettavana ja sen tarjoamaa tietoa ei ole kirjattu tutkimukseen.

Tutkimuskirjallisuuden hankintaan on hyödynnetty muun muassa Turun yliopiston Volter palvelua ja Google Scholaria.

2 Seksuaalirikollisuus

Tämän luvun tarkoituksena on käsitellä mitä seksuaalirikollisuus on ja miten se ilmenee etenkin verkkomaailmassa. Luvussa käsitellään Suomen lainsäädännön tulkintaa seksuaalirikollisuudesta. Luvun teemoina käsitellään myös mitä verkossa tapahtuva seksuaalirikollisuus on, mitä vaikutuksia verkossa tapahtuneella seksuaalirikollisuudella on yksilöille ja miten tähän rikollisuuden muotoon on Suomessa reagoitu. Suomen seksuaalirikoslaki on muuttunut 1.1.2023 alkaen, mikä on vaikuttanut rikosten teonkuvauksiin ja rangaistusasteikkoihin.

Seksuaalirikos viittaa tekoon, jossa rikotaan toisen ihmisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ilman tämän suostumusta tai tilanteessa, jossa suostumusta ei voida pätevästi antaa³. Seksuaalirikoksia käsitellään rikoslain luvussa 20 ja luvun 23§ pykälässä määritellään sukupuoliyhteys ja seksuaalinen teko. Edellä mainitut on pykälässä avattu seuraavasti:

Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä laissa sukuelimellä tehtävää taikka sukuelimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon, toisen sukuelimen ottamista omaan kehoon taikka toisen sukuelimen tai peräaukon koskettelua sukuelimellä tai suulla.

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä laissa sellaista tekoa, joka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen on seksuaalisesti olennainen.⁴

Lain määritelmiin perustuen myös muut seksuaaliset teot kuin sukupuoliyhteydellä toteutetut voidaan luokitella seksuaalirikoksiksi. Korkeimman oikeuden ratkaisu KKO:2018:70 on suuntaa ohjaava siinä, voidaanko verkon välityksellä tapahtunut teko tulkita sukupuoliyhteydeksi. Korkeimman oikeuden ratkaisun perusteella verkon välityksellä tapahtunut teko ei voisi olla sukupuoliyhteyttä. Korkein oikeus on päätöksessään linjannut, että sukupuoliyhteys vaatii tekijän ja uhrin fyysistä kohtaamista. Kyseinen ennakkoratkaisu tehtiin tapauksen perusteella missä täysi-ikäinen keskusteli verkossa alaikäisen kanssa seksuaalissävytteisesti. Rikoksesta syytetty on ehdottanut tapaamista ja sukupuoliyhteyttä tapaamisella. Korkein oikeus on tulkinnut seksuaalisen keskustelun ja mahdollisen

³ poliisi.fi/seksuaalirikokset.

⁴ Rikoslaki 20 luku 23 § Määritelmät.

tapaamisella tapahtuvan sukupuoliyhteyden erillisiksi rikoksiksi. Tapaaminen jäi toteutumatta asianomistajan haluttomuuden vuoksi.⁵

Toinen korkeimman oikeuden ratkaisu KKO:2023:9 toteaa myös, että verkon välityksellä tapahtunut teko ei täytä sukupuoliyhteyden määritelmää. Tämä ratkaisu on annettu tapauksessa missä syytetty on saanut 9–13-vuotiaat uhrin laittamaan itsensä sisällä esineitä videoyhteyden aikana. Tapauksessa pohdittiin sitä, onko välillisellä tekemisellä vaikutusta ja tuleeko kyseeseen koventaminen perusmuotoisen lapsen hyväksikäytön sijaan törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö.⁶

Edellä mainitut ennakkopäätökset ovat merkityksellisiä tuomioiden kovuutta mitatessa. Ennakkopäätösten perusteella voidaan myös todeta, että reaali maailmassa tapahtuneesta lähes vastaavasta teosta voi saada merkittävästi kovemman rangaistuksen kuin verkossa tapahtuneesta. Teoriassa henkilö on voinut saada lapsen tunkemaan itsensä sisälle esineen videoyhteydellä ja toinen henkilö on ollut lapsen kanssa samassa tilassa ja laittanut itse esineen lapsen sisälle. Tämä itse teon tehnyt on voitu tuomita törkeästä nimikkeestä useamman vuoden vankeuteen, kun verkon välityksellä tekonsa tehnyt on voinut päästä ehdollisella vankeustuomiolla. Uhrille kummatkin teot ovat kuitenkin hyvin traumaattisia ja hänen seksuaalista itsemääräämisoikeuttansa loukkaavia. Molemmat ennakkopäätökset on annettu vanhan lain aikaan ja nykyisen lainsäädännön puitteissa erot rangaistuksissa voivat olla vielä suurempia.

Nykylain perusteella alle 16-vuotiaan kanssa sukupuoliyhteydessä oleva voidaan tuomita lapsenraiskauksesta, missä minimituomio on 2 vuotta vankeutta. Verkossa tapahtuva teko voidaan tuomita seksuaalisena kajoamisena lapseen, jolloin minimituomio on 4 kuukautta vankeutta.⁷

Seksuaalinen kanssakäyminen ja seksuaalisten tekojen toteuttaminen toisen ihmisen kanssa on ihmiskunnan historian aikana edellyttänyt fyysistä kohtaamista. Tekniikan, digitalisoitumisen ja internetin kehityksen myötä seksuaalisuus, kuten muutkin sosiaalisen kanssakäymisen muodot ovat saaneet uusia toteuttamismahdollisuuksia. Globaalisti toimivan internetin kautta ihmiset voivat olla vaivattomasti yhteydessä toisiensa kanssa ja yhteydenpitoon on useita erilaisia vaihtoehtoja. Kehityksen myötä rikollisuus on myös saanut

⁵ KKO:2018:70.

⁶ KKO:2023:9.

⁷ Rikoslaki 20 luku 12 § Lapsenraiskaus; Rikoslaki 20 luku 14 § Seksuaalinen kajoaminen lapseen.

mahdollisuuden kehittyä. Verkkoympäristö tarjoaa uusia keinoja ja mahdollisuuksia lähestyä uhreja, mikä tekee muun muassa seksuaalirikosten toteuttamisesta helpompaa. Halutessaan henkilöllä on sosiaalisen median kautta mahdollisuus olla yhteydessä merkittävästi runsaampaan määrään potentiaalisia uhreja kuin hänellä reaali maailmassa olisi.

Työssäni olen kohdannut useita seksuaalirikoksiin syyllistyneitä henkilöitä, joilla on useampi kuin yksi uhri. Olen tutkinut sekä aikuisiin että alle 18-vuotiaisiin kohdistuneita rikoksia, ja kokemukseni perusteella ei ole mahdollista profiloida rikosten uhreja tai tekijöitä tietyn tyyppisiksi. Uhrien osalta olen kuitenkin havainnut enemmän samankaltaisuutta, valtaosa heistä on naisia ja alle 30-vuotiaita. Rikosten tekijät sen sijaan ovat pääasiassa miehiä, mutta heidän ikäjakaumansa vaihtelee teini-ikästä eläkeikään. Verkossa tapahtuvat seksuaaliset rikokset voivat kattaa hyvin erilaisia rikosnimikkeitä, vaihdellen lievemmistä teoista törkeisiin tekemuotoihin. Tekijä voi syyllistyä rikokseen esimerkiksi lähettämällä tai pyytämällä seksuaalisia viestejä tai kuvia, jakamalla luvatta toisen henkilön tai lapsen arkaluonteisia kuvia sekä hankkimalla pääsyn sivustoille, joilla levitetään lapsia seksuaalisesti esittävää materiaalia.

Verkossa tapahtuva seksuaalinen kiristys ja tekoälyn avulla tehdyt kuvaväärennökset ovat ilmiöitä, joiden olen havainnut viime vuosina lisääntyneen. Kiristyksen avulla taloudellinen motiivi on tullut osaksi seksuaalirikostutkintaa. Tekoälyllä tehtyä materiaalia, on voitu hyödyntää kiristämiseen, mutta sen lisäksi myös sen avulla on pyritty aiheuttamaan mainehaittaa uhrille. Erilaisten verkkopalveluiden ja alati kehittyvien teknologioiden myötä, verkossa tapahtuva seksuaalirikollisuus muuttuu ja uusia tekotapoja syntyy. Seksuaalirikollisuus on olennainen osa digitaalista turvallisuutta ja vaatii viranomaisilta panostusta ennalta ehkäisevään työhön, tutkintaan ja lainsäädäntöön.

Verkossa tapahtuvien seksuaalirikosten kokonaismäärää on hyvin vaikea arvioida, koska ilmiö sisältää piilorikollisuutta⁸. Piilorikollisuudella tarkoitetaan rikoksia, jotka jäävät ilmoittamatta viranomaisille tai joita ei muuten havaita tai tilastoida virallisesti. Poliisin tietoon on viimeisten vuosien aikana tullut lisääntyvässä määrin seksuaalirikoksia. Poliisin tietoon tulleella rikoksella tarkoitetaan asiaa, mikä on voinut tulla poliisiin, tullin tai rajavartiolaitoksen tietoon joko ilmoituksena tai muun tutkinnan yhteydessä. Rikos

⁸ Fargerlund, Toivonen 2021.

tilastoidaan sille vuodelle, jona se tulee viranomaisten tietoon. Nämä tiedot ei kuitenkaan kerro sitä lukumäärää, mitkä kirjatuista rikosasioista on päätetty poliisin toimesta ja tai on siirtynyt poliisilta syyteharkintaan.⁹

Tilastokeskuksen Rikos- ja pakkokeinotilastosta pyritty selvittämään verkkovälitteisten seksuaalirikosten muutoksia vuosien 2019–2024 väliseltä ajalta. Etsitty tilastoja seuraavin ehdoin: Seksuaalisen ahdistelun tekopaikka internet ja Lapseen kohdistuva teko 20:14-20:16, 20:18§ internetissä. Omaan ammatilliseen kokemukseeni perustuen voin todeta tilastojen olevan merkittävilta osin puutteellisia ja niitä ei voida pitää tutkimukselle luotettavana tuloksena. Tilastot antavat vuositason tulokseksi nolla tai alle 100 tapausta, kummankin haettavana olleen kriteerin osalta. Nämä puutteet voivat johtua erilaisista kirjaamiskäytännöistä, esimerkiksi tapahtumapaikan valinnasta. Viranomaisen on voinut kirjata teon tapahtumapaikaksi asianomistajan tai epäillyn asuinpaikan ja jättänyt kirjaamatta tarkennuksen internetistä.

Edellä mainitun vuoksi luotettavaa tilastoa verkkovälitteisten osuudesta seksuaalirikoksiin ei Suomessa ole. Ongelmalliseksi tulee myös se, että on tekoja mitkä voivat sisältää seksuaalista kanssakäymistä sekä verkossa, että reaali maailmassa. Oikeudellisesti joudutaankin arvioimaan, onko kyseessä kaksi erillistä tekoa vai yksi samaa kokonaisuutta oleva teko. Poliisin järjestelmissä tämä on voitu kirjata vain yhtenä tekona, vaikka tuomio aikanaan tulisikin kahdesta erillisestä teosta.¹⁰

Verkko mahdollistaa useiden uhrien löytämisen lisäksi useita erilaisia tekotapoja. Tekniikan kehittyessä voidaan ajatella, että tulevaisuudessa tulee olemaan tekotapoja, joita ei vielä osata edes kuvitella. Kolmannessa luvussa käsitellään erilaisia tekotapoja kolmen eri ilmiön kautta. Ilmiöt, joita käsitellään tulevat olemaan sellaisia mitä olen oman työkokemukseni perusteella huomannut olevan yleisimpiä poliisin tietoon tulleina. Nämä ovat sextortion, grooming ja lasta seksuaalisesti esittävän materiaalin levittäminen ja hallussapito. Edellä mainitut ovat ilmiöitä, mitkä sisältävät hyvinkin erilaisia tekotapoja.

Verkkoympäristö rikosten tekopaikkana luo viranomaisille erityyppisiä haasteita, kuin reaali maailmassa tapahtuneet rikokset. Reaali maailmassa tapahtunut raiskaus esimerkiksi on

⁹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto, Käsitteet ja määritelmät, viitattu: 23.2.2025.

¹⁰ Hietajärvi 2023.

hyvin helposti sidottavissa tiettyyn paikkaan. Verkossa tapahtunut taas ei ole. Uhri voi sijaita maassa a, tekijä maassa b ja palveluntarjoaja palvelimineen maassa c. Samassa maassakin olevat tekijä ja uhri voivat kuitenkin sijaita eri puolilla kyseistä maata. Viranomaisten haasteena onkin pohtia missä tutkintavastuun tulisi olla ja miten tarvittavaa tietoa voidaan saada toisesta maasta.

3 Mitä on sextortion?

Tutkimukseen on haastateltu asiantuntija Nina Vaaranen-Valkosta ja hän kertoo, että ilmiö tunnuspiirteet eivät sisällä selkeää tai yksiselitteistä mallia. Kyseessä oleva ilmiö on laaja sekä moninainen ja muun muassa tekijän motivaatio on merkittävä tekijä siinä mitä tunnuspiirteitä ilmenee. Tämän luvun aiheena on selvittää mitä sextortion on ja minkälaisia tekoja kyseinen termi pitää sisällään. Aihetta käsitellään myös lainnäkökulmasta eli mitä rikoksia voi täytyä, kun puhutaan sextortionista.

Sexual extortion eli sextortion on ilmiö, mikä sisältää seksuaalisen viitekehyksen ja kiristystä. Kyseessä on kiristyksen muoto, missä hyödynnetään seksuaalisuutta ja siihen liittyvää yksilön haavoittuvuutta. Sextortionin uhriksi voi joutua, jos toinen henkilö, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on saanut uhrin lähettämään itsestään seksuaalisia tai arkaluonteisia kuvia. Tämän jälkeen tekijä ryhtyy kiristämään uhria pyrkimyksensä saada lisää vastaavanlaisia kuvia, saada uhri tekemään seksuaalisia asioita, joista kiristäjä saa tyydytystä tai vaatia uhria maksamaan rahaa. Kiristäjä tyypillisesti uhkaa levittää hallussaan olevaa materiaalia uhrin läheisille. Häpeä siitä, että arkaluonteinen materiaali voi päätyä läheisten nähtäväksi voi saada uhrin ajattelemaan, että kiristäjän vaatimukseen taipuminen on pienempi paha.¹¹ Vaaranen-Valkonen kertoo, että yleinen menetelmä on luoda väärennetty profiili ja esiintyä samanikäisenä nuorena ystäväystymistarkoituksessa. Aluksi osapuolet vaihtavat keskenään alastonkuvia molemminpuolisella suostumuksella, mutta tilanne muuttuu nopeasti kiristykseksi. Uhria uhataan kuvien levittämällä perheelle ja ystäville, mikä lisää painetta alistua vaatimukseen. Tekijöillä on usein kaksi keskeistä motivaatiota: joillakin tavoitteena on saada lisää kuvamateriaalia seksuaalisen kiinnostuksen vuoksi, kun taas toiset toimivat taloudellisista syistä ja pyrkivät hyötymään rahallisesti.¹²

¹¹ Ray, Henry 2024.

¹² Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

Sextortion terminä ei viittaa suoraan digitaalisessa maailmassa tapahtuvaan rikollisuuteen. Kirjallisuuteen, viranomaisten sekä järjestöjen julkaisuihin perustuvien havaintojen perusteella termiä käytettäessä viitataan verkkovälitteiseen kiristämisen muotoon, mikä hyödyntää seksuaalisuuden arkaluonteisuutta. Sextortion on käsitteenä vakiintunut tarkoittamaan nimenomaan verkkovälitteistä tekoa.¹³ Suomen kieleen ei kuitenkaan ole vakiintunut yhden tai kahden sanan termistöä, jolla tekoa pystyttäisiin kuvaamaan samankaltaisesti kuin englannin kielessä yhdistämällä sanat ”sexual” ja ”extortion”. Suomen mediassa ilmiön kerrotaan olevan seksuaalisilla kuvilla kiristämistä verkossa¹⁴.

Sextortion termi on saanut näkyvyyttä viime vuosina mediassa ja eri tahojen valistustyön kautta. Termin merkitystä on tehty tunnetuksi ja näin ollen se on alkanut saavuttaa asemaa puhekielessä. On kuitenkin syytä huomioida, että termiä käyttäessä yleiskielessä sen merkitys tulisi tuntea laajasti ja samalla tavalla. Tämän vuoksi on tärkeää, että median lisäksi termiä käytetään tutkimuksissa ja siihen kohdistetaan tutkimusta. Termiä selittäessä, mielestäni termiä ei ole syytä rajata liian tarkasti tiettyyn tekotapaan, vaan sen tulee kattaa kaikki verkossa tapahtuva seksuaalisuutta hyödyntävä kiristäminen. Tämän vuoksi ”digitaalinen seksuaalinen kiristäminen” onkin tekoa kuvaavin, vaikkakin se on laaja.

Europol on ottanut kantaa sextortion termin rajoittuneisuuteen. He eivät suosittele termin käyttöä lapsen kohdistuneessa, koska termi ei heidän tulkintansa mukaan riittävästi kuvaa teon vakavuutta. Europolin mukaan termi ei sisällä riittävää informaatio siitä, että teko sisältää lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä, millä voi olla uhrille erittäin vakavia seurauksia. Europol ehdottaakin, että termi tulisi korvata laajemmalla kuvauksella ”lapsen seksuaalinen pakottaminen ja kiristys verkossa”.¹⁵

¹³ Ray, Henry 2024; Cross et al. 2023; Edwards & Hollely 2023; ACCCE; FBI.

¹⁴ Ilta-Sanomat 19.6.2017; Iltalehti 4.12.2023; Helsingin Sanomat 30.5.2024.

¹⁵ Europol.

Haastattelussaan sextortionin ilmiön kehittymisestä tulevaisuudessa Vaaranen-Valkonen nostaa esiin ilmiön kehittyvän todennäköisesti yhä haastavampaan suuntaan, ja ongelmien ratkaiseminen on äärimmäisen vaikeaa ilman teknologiayritysten sääntelyä ja uutta lainsäädäntöä, joka koskisi erityisesti sosiaalisen median alustoja ja muita teknologiayrityksiä. Myönteisenä kehityksenä voidaan kuitenkin nähdä, kuinka vanhemmat yhä useammin välttävät antamasta älylaitteita lapsille itsenäiseen käyttöön. Esimerkiksi älykellot ovat nousseet suosituksi vaihtoehdoksi, ja vanhemmat ymmärtävät yhä paremmin, että älylaite ei ole vain väline, vaan myös portti sosiaaliseen ympäristöön.

Tulevaisuuden suurimpia haasteita tulevat olemaan ilmiön laajuus ja monimuotoisuus. Ilmiötä ei voida yksinkertaistaa yhdeksi kokonaisuudeksi, vaan se tulee ymmärtää laajana kokonaisuutena, jossa tekemuodot voivat vaihdella tekijän motiivien mukaan.¹⁶

3.1 Sextortionin muodot

Sextortion on laaja käsite, ja sen piiriin kuuluu useita erilaisia tekotapoja, joilla tekijät voivat kiristää uhrejaan seksuaalisen materiaalin avulla. Tekotavat voivat vaihdella teknologian käytön, tekijän motiivien ja kohderyhmän mukaan.

Vaaranen-Valkosen mukaan sextortion on laaja ilmiö, jossa on tärkeää erottaa kaupallisiin tarkoituksiin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvä kiristys sekä lapsiin kohdistuvaan seksuaaliseen kiinnostukseen perustuva kiristys. Ilmiö ei ole yksiselitteinen, vaan siihen liittyy monia päällekkäisiä motiiveja ja rikollisuuden muotoja, mikä tekee sen tarkasta määrittelemisestä haastavaa. Erityisesti kaupallisesti motivoitunut ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvä kiristys tulisi erottaa lapsiin kohdistuvasta seksuaaliseen kiinnostukseen liittyvästä kiristyksestä. Eri motivaatiot tekevät teoista hyvin erilaisia, mikä vaikeuttaa ilmiön yksinkertaista kuvaamista ja määrittelyä.¹⁷

¹⁶ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

¹⁷ *ibid.*

Yleisimpiä tekotapoja on suorittaa teot hyödyntämällä sosiaalisen median palveluita. Tekijät luovat itselleen valeprofiilin, jonka voi olettaa olevan houkutteleva potentiaalisen uhrin näkökulmasta. Tekijä ennen profiilin luontia tekee päätöksen kohteensa viitekehystä. Valeprofiili voi olla tehty tunnetun tai muun todellisen ihmisen nimellä ja kuvilla, mutta se voi perustua keksittyyn nimeen ja koneellisesti tehtyihin kuviin. Tekijät pyrkivät löytämään sosiaalisen median käyttäjistä henkilöitä, joiden kohdalla huijauksen onnistumiseen on korkea mahdollisuus. Tekijä esittää kiinnostunutta uhrista ja pyrkii luomaan uhrille tunnesidettä tekijään. Uskottavuutta tekijä voi lisätä lähettämällä kuvia, mitkä ovat jonkun täysin asiaan kuulumattoman kuvia tai tekoälyllä tehtyjä. Tavoitteena tekijällä on viedä keskustelua uhrin kanssa intiimiin suuntaan ja lopulta saamaan uhrin lähettämään itsestään arkaluonteista alaston- tai seksuaalista materiaalia. Tämä tekotapa on usein käytössä järjestäytyneen rikollisuuden toimijoilla, joiden tavoitteena on ansaita rahaa toiminnallaan.¹⁸

Oman kokemuksen perusteella kiristykseen syyllistyvä tekijä on voinut hankkia uhrista kuvia haltuunsa laittomin tai laillisin keinoin. Laillisesti hankittujen kuvien osalta hän ryhtyy toimimaan väärin vasta alkaessaan kiristämään haltuunsa saamiensa kuvien avulla. Laillisesti haltuun saadut kuvat tekijä on voinut saada esimerkiksi parisuhteen aikana tai yhteisymmärryksessä tehtyjen kuvien vaihdon yhteydessä. Tekijällä voi olla halukkuutta saada tietyn tyyppisiä kuvia tai esimerkiksi seksuaalisia tekoja reaali maailmassa ja uhrin kieltäytyessä, tekijä ryhtyy kiristämään saadakseen haluamansa. Laittomasti haltuun saaduilla kuvilla tarkoitetaan, että kuvien hankinnassa on jo syyllistytty johonkin rikokseen. Ja tämän rikoksen jälkeen kiristyksellä syyllistytään toiseen rikokseen. Tekijä on voinut houkuttelemalla ja manipuloinnilla saada alaikäisen ja Suomen lain mukaisesti alle 16-vuotiaan lähettämään itsestään arkaluonteista materiaalia. Tällöin tekijä on jo syyllistynyt seksuaaliseen kajoamiseen lapseen. Tekijä voi käyttää haltuunsa saaman kuvan mukana tuomaa valta-asemaa saadakseen uhrina olevalta lapselta lisää materiaalia ja ohjata tämän toimintaa sellaiseksi, että se täyttää tekijän omat seksuaaliset motiivit. Suomessa nämä tapaukset tutkitaan erilaisina seksuaalirikosnimikkeinä ja kiristystä ei rikosnimikkeeseen muodossa asiassa huomioida. Suomen rikoslain mukaan kiristys vaatii taloudellisen hyödyn tavoittelun.

¹⁸ Rathod et al. 2021.

Kuva 1. Kuvassa demonstroidaan kiristäjän ja uhrin viestejä siinä vaiheessa, kun kiristäjä on saanut itselleen kuvan uhrista. Kuva: ACCCE, taltioitu 5.2.2025.

Riittäväällä tietoteknisellä osaamisella varustautuneet tahot, kuten erilaiset järjestäytyneen rikollisuuden toimijat voivat hankkia materiaalia tietomurtojen avulla. Tekijät hankkivat teknisin keinoin pääsyn ihmisten laitteille tai pilvipalveluihin. Näistä löytyneitä henkilökohtaista arkaluonteista materiaalia hyödynnetään kiristämiseen ja uhreihin ollaan suoraan yhteydessä. Uhreille kerrotaan tai näytetään mitä heistä on kiristäjien hallussa ja luodaan painetta taipua rahallisiin vaatimuksiin, mikäli uhri ei suostu maksuvaatimukseen.¹⁹

Tietomurtojen lisäksi rikolliset tahot voivat luoda myös itse alastonkuvia kohteeksi valitsemistaan henkilöistä käyttäen tekoälyn mahdollistamia keinoja. Uhri on mahdollisesti julkaissut itsestään sosiaaliseen mediaan kuvan, minkä rikolliset ovat ottaneet muokkauksen kohteeksi. Kuvaa muokattuaan he näyttävät sen uhrilleen ja kertovat, että uhrin tulee maksaa estääkseen kuvan levittämisen. Keinotekoisesta materiaalin levittämisestä uhkailun lisäksi rikolliset voivat käyttää uhkauksen muotona kirjallista uhkausta siitä, mitä uhrin väitetään tehneen.²⁰

¹⁹ Blackfog 28.2.2024.

²⁰ Krishna 2023.

Pääosin kiristämiseen hyödynnettävän materiaalin rikolliset tahot saavat suoraan uhrilta itseltään. Kuitenkin lähes viidesosan materiaalista on hankittu muilla keinoilla kuin erehdyttämällä uhria. On havaittu, että 17 % tapauksista on sisältänyt materiaalia, mikä on tuotettu joko kuvanmuokkauksella tai saatu haltuun hakkeroinnilla.²¹

Rikolliset voivat lähettää massaviesteinä lukuisille ihmisille sähköpostia. Viestin sisältönä voi olla väite henkilön vierailleen sivustoilla, missä lasta esitetään seksuaalisesti tai katsoneen tätä materiaalia. Nämä viestit ovat helposti havaittavissa huijauksiksi, jos niitä pystyy kriittisesti katsomaan. On kuitenkin mahdollista, että tämänkaltaiset massaviestit tavoittavat myös sellaisia henkilöitä, jotka ovat vierailleet laitonta materiaalia tarjoilevilla sivustoilla. Nämä henkilöt ovat niitä, jotka voivat taipua maksamaan siinä uskossa, että saavat asian kuituttua taipumalla maksuvaatimuksiin. Tosiasiassa sähköpostin lähettäneillä huijareilla ei ole tosiasiallista tietoa näiden henkilöiden verkkokäyttäytymisestä.²²

3.2 Uhrit ja tekijät: Riskiryhmät, motiivit ja toimintamallit

Sextortionin uhriksi joutuminen on yleistä erityisesti teini-ikäisten ja nuorten aikuisten keskuudessa, sillä nämä ikäryhmät ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa ja heidän digitaalinen elämänsä on keskeinen osa sosiaalista kanssakäymistä.

National Center for Missing and Exploited Children -järjestön keräämään datan perusteella 90% prosenttia taloudellisen sextortionin uhreista on 14–17-vuotiaita poikia²³. Aktiivinen läsnäolo digitaalisissa palveluissa asettaa nuoret alttiimmiksi verkossa tapahtuvalle rikollisuudelle.²⁴ Tämä yhdistettynä rajalliseen ymmärrykseen tietoturvasta ja yksityisyydensuojasta altistaa heidät erityisesti hyväksikäytölle. Nuorten psykologinen kehitysvaihe tekee heistä alttiita manipuloinnille. Tekijät voivat hyödyntää nuorten tarvetta tulla hyväksytyksi, heidän taipumustaan ottaa riskejä tai kokemattomuuttaan seksuaalisuuden käsittelyssä. Nuorilla on usein voimakas tarve saada hyväksyntää ja kuulua ryhmään. Tekijät manipuloivat tätä tarvetta, esimerkiksi imartelemalla tai lupaamalla romanttista suhdetta. Emotionaalinen kypsymättömyys tekee nuorista alttiita uskomaan tekijöiden valheisiin ja luottamaan heihin nopeasti. Edellä mainittujen uhrien omien tarpeiden lisäksi tekijä voi

²¹ O’Gorman et al. 2024.

²² Netsafe 8.10.2024.

²³ O’Gorman et al. 2024.

²⁴ O’Malley, Holt 2020.

hyödyntää uhrien henkilökohtaisia haavoittuvuuksia, kuten heikkoa itsetuntoa, yksinäisyyttä tai traumaattisia kokemuksia. Näissä tapauksissa uhri ei ehkä tunnista tilanteen vaarallisuutta ja voi luottaa tekijään, joka manipuloi häntä emotionaalisesti.²⁵

Nuorten kohdalla sextortionin alkaminen voi olla nopeaa ja huomaamatonta. Tekijät hyödyntävät nuorten taipumusta jakaa tietoja itsestään avoimesti ja heidän luonnollista kiinnostustaan vastakkaiseen tai samaan sukupuoleen. Usein tekijä esiintyy nuorelle houkuttelevana ikätoverina tai romanttisena kiinnostuksen kohteena, mikä tekee tilanteesta erityisen vaarallisen. Nuorten seksuaalisuuden tutkiminen ja kokeileminen tapahtuu yhä useammin digitaalisten alustojen kautta, mikä altistaa heidät sextortionille. Usein uhrit jakavat sisältöä ajatellen, että kyseessä on luottamuksellinen viestinvaihto, mutta tekijä käyttää materiaalia hyväkseen myöhemmässä kiristysvaiheessa.²⁶ Nuoret voivat kokea olevansa loukussa tilanteessa, koska he eivät halua kertoa asiasta vanhemmilleen tai opettajilleen peläten rangaistuksia tai lisähäpeää. Tämä lisää heidän eristyneisyyttään ja tekee heistä helpompia kohteita toistuvaan hyväksikäyttöön.²⁷

Vaaranen-Valkonen nostaa esiin, että sextortionin uhriksi voi joutua kuka tahansa lapsi, mutta järjestäytyneen rikollisuuden harjoittamassa kaupallisessa seksuaalisessa kiristyksessä kohteena ovat erityisesti tavallisten perheiden nuoret pojat. Grooming- ja sextortion-prosessien alkuvaiheet voivat näyttää samalta kuin tavallinen uusien ihmisten kohtaaminen verkossa, mikä tekee ilmiön tunnistamisesta haastavaa. Tämä tarkoittaa, että kaikki itsenäisesti digilaitteita käyttävät lapset ja nuoret voivat jossain vaiheessa altistua riskille. Hän kuitenkin tuo esille potentiaalisesti erityisen haavoittuvassa asemassa olevat sosiaalista mediaa yksin käyttävät 6–9-vuotiaat lapset. Vaaranen-Valkonen kertoo, että mainitulla ikätasolla lapsella ei ole riittäviä sosiokognitiivisia valmiuksia ymmärtää aikuisen manipulointia tai sitä, että tekijän uhkaukset ovat osa kiristystä eivätkä välttämättä toteudu. Vaaranen-Valkosen tekemä pitkäaikainen analyysi laittomasta lapsiin kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta todistavasta kuvamateriaalista osoittaa, että lasten itsensä älypuhelimella ottamat kuvat ovat yleistyneet. Kuvissa ja videoissa lapset ovat usein joutuneet pakotetuiksi,

²⁵ Tzani et al. 2024.

²⁶ Kopecký 2017.

²⁷ Whittle et al. 2013.

manipuloiduiksi tai kiristetyiksi tuottamaan seksuaaliväkivaltaa sisältävää materiaalia. Ilmiö koskettaa erityisesti hyvin nuoria, 5–9-vuotiaita lapsia, eikä niinkään teini-ikäisiä.²⁸ Alaikäiset ja juuri aikuistuneet voivat olla helpompia kohteita tekijöille edellä mainittujen seikkojen perusteella. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö myös aikuisiin kohdistuisi sextortionia. Aikuiset uhrin liittyvät usein tilanteisiin, joissa he ovat jakaneet seksuaalissävytteistä sisältöä, olleet verkkodeittailussa tai joutuneet petollisten toimien kohteiksi esimerkiksi valeprofiilien kautta. Tekijät saattavat kohdistaa toimintansa aikuisiin, joilla on enemmän taloudellisia resursseja ja kykyä maksaa suurempia summia kiristäjille. Lasten ja nuorten osalta häpeä ja pelko siitä, että arkaluonteiset kuvat tulevat kaveripiiriin nähtäville toimii motivaationa taipua kiristäjien vaatimuksiin. Aikuisilla saattaa tämän lisäksi tulla myös uraan liittyvät pelot. Pelko siitä, että materiaali menee työyhteisön ja esihenkilöiden nähtäville voi synnyttää pelkoja urakehityksen pysähtymisestä tai työsuhteen päättymisestä. Aikuisella uhrilla saattaa työn lisäksi olla puoliso ja perhettä, joiden menettämisen pelko voi saada uhrin taipumaan kiristäjän vaatimuksiin.²⁹

Sextortionin tekijöitä ei voi luokitella yhteen tiettyyn kategoriaan vaan heitä käsitellessään tulee ottaa huomioon tekoihin vaikuttavat motivaatiotekijät. Pääsääntöisesti tekijät voidaan kuitenkin jakaa yksittäisinä henkilöinä toimiviin ja henkilöiksi, jotka kuuluvat osaksi järjestäytyneitä rikollisryhmiä. Tekijänä itsenäisesti toimivat ovat usein henkilöitä, joilla on henkilökohtaisia motiiveja, kuten taloudellisen hyödyn, kontrollin tai seksuaalisen mielihyvän tavoittelu. Taloudellinen motiivi on itsenäisillä toimijoilla sama kuin järjestäytyneellä rikollisuudella. Uhrista pyritään saamaan arkaluonteista materiaalia ja sen avulla häntä kiristetään rahan saamiseksi. Taloudelliseen motiiviin liittyvissä kiristyksissä uhri ja tekijä eivät todennäköisimmin tunne toisiaan reaali maailmassa, mutta se ei kuitenkaan ole poissuljettua.³⁰

Kontrollin toimiessa motiivina on taas todennäköistä, että kiristäjällä ja uhrilla on jonkinlainen sidos myös reaali maailmassa toisiinsa. Entisen puolison harjoittamalla kiristyksellä voidaan pyrkiä hallitsemaan toista suhteen päätyttyä. Tavoitteena voi olla pyrkiä saamaan entinen puoliso takaisin suhteeseen, estää häntä jatkamasta elämää jonkun toisen kanssa, saada seksuaalisia palveluksia tai muuta henkilökohtaista hyötyä. Läheisen

²⁸ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

²⁹ Notté 2024.

³⁰ Ray, Henry 2024.

harjoittama kiristys on tehokasta, koska tekijä tietää uhrin elämästä uhrille tärkeitä asioita. Tekijä tietää uhrin työpaikan, tuntee ystävät ja perheen, jolloin hän voi saada haluamansa uhkaamalla levittää näille tahoille uhrista otettua arkaluonteista materiaalia. Tekijän hallussa oleva materiaali, mitä hän käyttää kiristämiseen voi olla suhteen aikana luvallisesti tai luvattomasti tehtyä materiaalia.³¹

Seksuaalisen motiivin omaava tekijä voi olla uhrille tuttu tai tuntematon. Tekijän saatua haltuunsa arkaluonteista materiaalia uhrista, hän pyrkii jo hallussaan olevan materiaalin avulla saamaan lisää. Tekijä saattaa ensin esittää pyynnön siitä minkälaista materiaalia hän haluaa, jos hän on sitä aiemminkin suostumuksellisesti saanut. Jos uhri ei enää ole suostuvainen lisämateriaalin toimittamiseen tai ei suostu pyyntöihin materiaalin laadusta, tekijä alkaa uhkailemaan hallussaan olevan materiaalin levittämällä. Uhkaamisella tekijä voi saada tahtonsa läpi, jolloin hän saa haltuunsa lisää materiaalia, jolla voi jatkaa kiristämistä tulevaisuudessa täyttääkseen omat seksuaaliset halunsa. Mikäli tekijällä on seksuaalista kiinnostusta lapsiin voi kiristäminen olla tapa hankkia itselleen lasta seksuaalisesti esittävää materiaalia suoraan lapselta. Lisäksi hän voi jakaa lapsesta saamaansa materiaalia verkossa eteenpäin muille lapsista kiinnostuneilla ja saada vastineeksi itselleen uutta materiaalia.³²

Itsenäisesti toimivien henkilöiden lisäksi, järjestäytynyt rikollisuus on sextortionia harjoittava toimija. Heidän toimintansa perustuu usein systemaattiseen prosessiin, jossa kohdistetaan laajamittaisia kampanjoita tuhansiin uhreihin.³³ Järjestäytyneemmässä toiminnassa rikollisten motiivina on lähes aina taloudellinen hyöty. Sextortion on helppo tapa hankkia rahaa minimaalisella riskillä, koska monet uhrit eivät raportoi rikosta viranomaisille häpeän ja pelon vuoksi. Sextortionia harjoittavat toimijat toimivat pääasiassa alueilla, joissa viranomaisten kyky puuttua heidän toimintaansa on heikkoa. Viranomaisten heikkoon kykyyn voivat vaikuttaa puutteellinen lainsäädäntö, resurssien sekä osaamisen puute ja korruptio. Heikot oikeusvaltion rakenteet ja alhainen todennäköisyys joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen, helpottavat köyhistä oloista olevien henkilöiden päätöstä lähteä hankkimaan elantoa rikollisin keinoin.³⁴ Palveluntarjoajien tekemään raportointiin perustuen on havaittavissa, että eniten

³¹ Helpguide.

³² Wolbers et al. 2025.

³³ The Guardian 2024.

³⁴ Weprotect 2024.

taloudellisin motiivein harjoitettua järjestäytyneempää toimintaa harjoitetaan Nigeriasta ja Norsunluurannikolta sekä Kaakkois-Aasista käsin³⁵.

Sextortion voi toimia rikollisille tai rikollisryhmittymille yhtenä rahan ansaitsemiskeinoja siinä, missä huume- tai ihmiskauppa. Tutkimuksissa ei kuitenkaan ole havaittu sextortionin olevan vakiintunutta järjestäytyneen rikollisuuden harjoittavaa rikollista toimintaa. Sextortion voi olla joko osa löyhää ja tilapäistä verkostoa tai hierarkkisesti organisoitua rikollisuutta. Järjestäytyneen rikollisuuden määritelmä täyttyy paremmin silloin, kun toiminnassa on pysyvä rakenne, selkeät roolit ja ammattimainen organisointi.³⁶

Sextortion tekevät käyttävät hyvin samankaltaisia menetelmiä, mikä voi antaa vaikutelman järjestäytyneestä toiminnasta. Rikokset etenevät usein samojen vaiheiden mukaisesti, alkaen uhrin valinnasta ja yhteyden luomisesta aina kiristysstrategioiden toteuttamiseen. Tapauksista on havaittu yhteneväisyyksiä esimerkiksi toistuvien lauserakenteiden ja profiilikuvien käytössä. Kuitenkin tekotavoissa voi olla myös vaihtelua, kuten käytetyissä kielissä, sosiaalisen median alustoissa ja kiristystaktiikoissa, mikä vaikuttaa olevan sidoksissa siihen, missä maassa tekijä toimii.³⁷

Rikolliset käyttävät houkuttelevia valeprofiileja sosiaalisessa mediassa tai deittisovelluksissa houkutelukseen uhreja intiimiin keskusteluun. Tämän jälkeen he pyrkivät saamaan uhrin jakamaan arkaluonteista sisältöä. Lähes välittömästi arkaluonteista materiaalia haltuunsa saatuaan kiristäjä esittää uhrille rahalliset vaatimuksensa. Kiristykseen onnistumiseen voi riittää jo yksi arkaluonteinen kuva ja uhkausta tehostakseen otettu kuvakaappaus uhrin sosiaalisen median kontakteista. Uhria lähestytään sosiaalisessa mediassa profiililla, minkä oletetaan vetoavan uhrin kiinnostukseen. Valeprofiilissa on usein länsimaisen nuoren naisen kuva, joka täyttää ulkonäöllisesti yleiset kauneusihanteet. Instagramin kaltaisissa sisällöntuotantopalveluissa, profiilit voivat olla tarkemmin katsottuna helposti havaittavissa huijaukseksi, kun katsotaan profiilin vähäistä seuraajamäärää ja hyvin vähäistä julkaisujen määrää. Uhrin voi kuitenkin olla vaikeaa objektiivisesti arvioida tilannetta, kun häntä lähestyy

³⁵ *ibid.*; O’Gorman et al. 2024.

³⁶ Cretu-Adatte et al. 2024, 5–6.

³⁷ O’Gorman et al. 2024.

henkilö, jota uhri pitää viehättävänä. Uhria keuhataan ja hänelle osoitetaan kiinnostusta, mikä voi imarrella uhrin itsetuntoa ja saada suojaukset laskemaan.³⁸

Järjestäytyneemmällä toiminnalla rikollisilla voi olla yksittäistä toimijaa paremmat resurssit ja he voivat luoda lukuisia valeprofiileja eri palveluihin sekä käyttää aikaa potentiaalisten uhrien löytämiseen. Nämä suuremmat resurssit mahdollistavat muita toimintatapoja, joihin yksittäisen tahon resurssit eivät riitä. Valeprofiilien lisäksi nämä järjestöt voivat suunnata voimiaan hakkerointiin arkaluonteisen materiaalin hankkimiseksi.³⁹ Teknologian kehittyessä kuvamanipulaatiot eli deepfake teknologia laajentaa kiristysmahdollisuuksia. Tekijä voi hankkia haltuunsa kuvia uhrista, mitkä hän muokkaa arkaluonteisiksi. Näiden kuvamanipulaatio materiaalien avulla tekijä voi ryhtyä kiristämään uhria suoraan, eikä hänen tarvitse käyttää aikaa uhrin manipuloimiseen kuvien saamiseksi.⁴⁰

3.3 Sextortionin ja verkossa tapahtuneen seksuaalirikoksen vaikutukset uhriin

Työssäni olen kohdannut ihmisillä olevan ajatuksen siitä, että reaali maailmassa tapahtuva seksuaalirikos olisi uhrin näkökulmasta pahempi kuin verkossa tapahtunut. Nämä ajatukset tulevat usein esiin, kun poliisi on yhteydessä lapsen huoltajaan kertoakseen lapsen kohdistuneesta rikosepäilystä. Huoltaja saattaa esittää kysymyksen ”eihän ne vain ole tavanneet”. Tällä tarkoitetaan sitä, että kommunikatio ei olisi siirtynyt verkosta reaali maailmaan. Vanhemmat voivat suorastaan helpottua, jos tapaamisesta ei ole viitteitä ja asia ei ole enää heidän silmissään niin vakava. Vastaavanlaisiin reaktioita olen havainnut myös niin poliiseilla kuin sosiaalitoimen edustajilla. Oma havaintoani tukee muun muassa Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 2021 julkaisema blogikirjoitus, minkä otsikko on hyvin osuva: ” Eihän se edes koskaan oikeasti tavannut sitä! – Verkkovälitteisten seksuaalirikosten vaikutukset lapsiin ja nuoriin ovat yhä puutteellisesti tiedostettuja eri aloilla”⁴¹. Ennakkoajatukset ja asenteet saattavat aiheuttaa aliarviointia ja oletuksia siitä, että verkkovälitteinen olisi lähtökohtaisesti vähäisempää kuin reaali maailmassa fyysisesti samassa

³⁸ Weprotect 2024.

³⁹ Ray39, Henry 2024.

⁴⁰ Digital Forensics Corp 2024.

⁴¹ THL blogi 2021.

tilassa tapahtunut teko⁴². Kysymys onkin, että voidaanko uhrien traumoja ja kokemuksia laittaa eri tasoisiksi vain sen perusteella onko teko tapahtunut online vai offline. On ongelmallista, jos uhriksi joutunut ei saa tarvitsemiaan tukitoimia vain siksi, että mahdolliset avun antajat eivät pidä asiaa riittävän vakavana vain siksi, että teko on tapahtunut ainoastaan verkossa.⁴³

Ruotsissa tehdyssä tutkimuksessa on havaittu verkossa tapahtuneiden seksuaalirikosten vaikutusten aliarvioimista muun muassa oikeuden tekemissä päätöksissä. Päätöksistä oli havaittu, että alle puolessa tapauksissa oli kuvattu lapsen psyykkistä vointia teon seurauksena.⁴⁴ Tulenkin seuraavaksi käsittelemään mitä vaikutuksia lapselle voi olla, jos hän joutuu seksuaalirikoksen uhriksi nimenomaan verkossa.

Tutkimuskirjallisuuden etsinnässä ilmeni havainto, että seksuaalirikoksen uhriksi joutumisen vaikutuksista lapseen on tehty enemmän reaali maailmassa tapahtuneiden tekojen näkökulmasta, kuin verkossa tapahtuneiden tekojen.

Tutkimuksissa on havaittu uhriksi joutumisen voivan potentiaalisesti vaikuttaa hyvin laajalaisesti haittaa aiheuttavana tekijänä lapsen kehitykselle. Lapselle voi tulla heikentymistä niin psyykkiseen kuin fyysiseen hyvinvointiin. Tekojen aiheuttamat vaikutukset voivat heijastua uhrin koko elämää lapsuudesta aikuisuuteen. Henkilö voi ajautua rikollisuuden ja päihteiden pariin, hänellä voi ilmentyä erilaisia käytöshäiriöitä tai ongelmia sosiaalista toimintakykyä edellyttävissä tilanteissa.⁴⁵ Ongelmat koulussa, työelämässä, ihmissuhteissa ja mahdollisessa vanhemmuudessa, voivat olla seurauksia seksuaalirikoksen uhriksi joutumiselle. Henkilö, joka on joutunut pitkään jatkuneen manipulatiivisen teon kohteeksi saattaa tulkita erilaiset tilanteet muista poikkeavalla tavalla, koska hänen ymmärryksensä sosiaalisista tilanteista ei välttämättä vastaa yleistä ajatusmaailmaa. Trauman aiheuttamien ajatusten perusteella hän voi kokea velvollisuudekseen miellyttää muita ja näin ollen ajautua uudelleen alisteiseen asemaan.⁴⁶ Tutkimustiedon perusteella uhriksi joutuneista yli puolella oli havaittu ongelmia yhdellä tai useammalla seuraavalla osa-alueella: mielenterveys, rikollinen käytös, uudelleen uhriutumisen ja itsetuhoisuus.⁴⁷

⁴² Hamilton-Giachritsis et al. 2017, 51.

⁴³ Martin 2013, 81.

⁴⁴ Joleby et al. 2020.

⁴⁵ Irish et al. 2010; Amado et al. 2015.

⁴⁶ de Jong et al. 2015.

⁴⁷ Papalia et al. 2016.

Internetin välityksellä seksuaalisen väkivallan uhriksi joutuneilla alaikäisillä on todettu samantyyppisiä psykologisia reaktioita ja oireita kuin niillä, jotka ovat kokeneet vastaavaa fyysisessä ympäristössä. Tutkimukset osoittavat, että verkossa tapahtuneen seksuaalisen väkivallan uhrit kärsivät muun muassa heikentyneestä mielenterveydestä, traumaperäisestä stressihäiriöstä, riskialttiista käyttäytymisestä, itsetunto-ongelmista, ahdistuneisuudesta ja masennuksesta. Lisäksi heillä on havaittu vaikeuksia sosiaalisissa suhteissa ja seksuaalisuuteen liittyviä ongelmia, sekä häpeän, syyllisyyden ja pelon tunteita. Verkossa tapahtuneen seksuaalisen väkivallan uhrit ovat kertoneet kokeneensa tilanteet usein uhkaavina ja sellaisina, joissa he eivät nähneet muuta vaihtoehtoa kuin suostua vaadittuihin tekoihin.⁴⁸

Tutkimustulokset ovat osoittaneet, että penetratiivinen seksuaalinen väkivalta on yksi vakavimmista lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista, ja sen on todettu aiheuttavan suurempaa psyykkistä kärsimystä kuin ei-penetratiivisen väkivallan.⁴⁹ Ruotsissa tehdyissä tutkimuksissa havaittiin, että lapset, jotka on pakotettu verkossa tapahtuvaan itsensä penetroimiseen, kärsivät yhtä paljon sekä fyysisesti että psyykkisesti kuin ne, jotka ovat kokeneet penetratiivista seksuaalista väkivaltaa fyysisessä ympäristössä. Kaiken kaikkiaan tutkimustulokset viittaavat siihen, että verkossa tapahtuva seksuaalinen väkivalta on haitallisuudeltaan verrattavissa muihin seksuaalisen väkivallan muotoihin.⁵⁰ Vaaranen-Valkonen kertoi, tutkimuksien osoittavan, että haavoittuvassa asemassa olevat lapset ovat erityisen alttiita verkkovälitteisille riskeille. Sekä aiemmat tutkimukset että Suojellaan Lapsia ry:n Survivor Survey -aineisto tuovat selkeästi esiin, että seksuaaliväkivallan kokemukset harvoin rajoittuvat yhteen yksittäiseen tapahtumaan – sen sijaan uhrit joutuvat usein toistuvan hyväksikäytön kohteiksi. Ilmiön taustalla on monia tekijöitä, eikä sitä voida yksinkertaistaa suoraviivaisiksi syy-seuraussuhteiksi.⁵¹

Uhrien tulkinnat ja heidän antamansa merkitykset hyväksikäyttökokemuksilleen ovat avainasemassa määrittäessä kokemusten aiheuttamia haittoja. Yksi merkittävä suojaava tekijä hyväksikäytön uhreille on kyky olla syyllistämättä itseään. Kuitenkin tilanteissa, joissa alaikäinen on verkossa pakotettu suorittamaan seksuaalisia tekoja itselleen, voi syntyä epäselvyyttä tekijän vastuusta ja roolista. Alaikäinen saattaa virheellisesti ajatella olevansa

⁴⁸ Joleby et al. 2020.

⁴⁹ Priebe 2009, 64.

⁵⁰ Joleby et al. 2021.

⁵¹ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

itse vastuussa tapahtumista, koska tekijä ei fyysisesti koskettanut häntä. Verkossa tapahtuva hyväksikäyttö voi alkaa yhteydenpidosta, mihin lapsi on alun perin mennyt omasta aloitteestaan. Tilanne on voinut edetä ilman fyysistä pakottamista, mikä voi lisätä uhrin kokemaa syyllisyyttä ja häpeää. Lisäksi kyvyttömyys lopettaa hyväksikäyttöä voi aiheuttaa häpeän tunteita.⁵²

Verkkovälitteisissä lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa usein esiintyvä kuva- ja videomateriaali lisää haittavaikutusten riskiä. Jos seksuaaliväkivaltaan liittyy uhria esittävän materiaalin tallentamista tai levittämistä, vaikutukset voivat ulottua pitkälle aikuisuuteen. Keskeinen huolenaihe on materiaalin todellinen tai pelätty leviäminen internetissä ilman uhrin mahdollisuutta vaikuttaa asiaan. Jo tietoisuus materiaalin olemassaolosta ja sen potentiaalisesta näkyvyydestä voi olla traumatisoivaa.⁵³ Tutkimus on osoittanut, että lapset, jotka tiesivät heitä esittävien kuvien olemassaolosta tai joiden kuvat olivat levinneet, raportoivat enemmän traumaperäisiä stressioireita verrattuna lapsiin, joiden seksuaaliväkivaltaa ei ollut dokumentoitu. Materiaalin pysyvyys voi aiheuttaa tunteen seksuaaliväkivallan jatkumisesta, mikä voi vaikeuttaa toipumisprosessia. Saksalainen tutkimus paljasti, että olemassa oleva kuvamateriaali lisäsi lasten ja heidän vanhempiensa kokemaa häpeää ja kontrollin menetyksen tunnetta. Joissakin tapauksissa se myös lisäsi lasten kokemaa vastuuta seksuaaliväkivaltilanteiden sallimisesta. Uhrit, joiden kuvat tai videot ovat levinneet, joutuvat seksuaaliväkivaltraumasta toipumisen lisäksi kehittämään selviytymiskeinoja materiaalin leviämisen käsittelemiseksi.⁵⁴

Sextortionin vaikutukset alaikäisiin uhreihin ovat laaja-alaisia ja voivat ulottua pitkälle aikuisuuteen. Uhrit kokevat usein voimakasta masennusta, ahdistusta ja traumaperäisen stressihäiriön oireita. Lisäksi sextortion voi johtaa vakaviin sosiaalisiin ongelmiin, kuten eristäytymiseen ja luottamusongelmiin ihmissuhteissa.⁵⁵

Uhrilla on ollut tekijään luottamussuhde, minkä vuoksi he ovat lähettäneet itsestään seksuaalista materiaalia tälle. Uhkailun ja kiristyksen kohteeksi joutuminen voi vaikeuttaa heidän kykyään luottaa ihmisiin myöhemmin elämässään. Sextortionin vaikutukset uhriin

⁵² Hamilton-Giachritsis et al. 2017, 28-31.

⁵³ Martin 2015.

⁵⁴ Leonard 2010.

⁵⁵ Ray, Henry 2024.

voivat olla samanlaisia kuin muidenkin verkossa tapahtuneiden seksuaalirikosten vaikutukset ovat.⁵⁶

Sextortionin ominaispiirteisiin kuuluu taloudellinen kiristäminen ja tämän seurauksena uhri joutuu valitsemaan maksaako vai ei kiristäjälle. Maksamatta jättäminen voi tarkoittaa intiimien kuvien leviämistä verkossa. Näin ollen uhri voi joutua tilanteeseen, missä kokee, ettei hänellä ole muuta vaihtoehtoa kuin maksaa kiristäjälle.⁵⁷ Tilanteen selvittämiseksi uhri voi tarvita ulkopuolista apua, mutta seksuaaliväkivallan uhriksi joutuminen voi aiheuttaa uhrissa häpeää ja hän ei kerro tämän vuoksi asiasta kenellekään⁵⁸. Taloudellisen elementin ollessa mukana onkin syytä pohtia uhrien taloudellisia tilanteita suhteessa kokemukseen tilanteesta selviämiseen ja sen aiheuttaman kuormituksen. Mikäli uhrin taloudellinen tilanne on jo ennestään heikko, voi olla mahdotonta maksaa kiristäjälle, jolloin psyykinen paine kuvien mahdollisesta leviämisestä kasvaa. Vähävaraiselle toinen vaihtoehto maksamatta jättämiselle voi olla maksaa niillä rahoilla mitä on henkilön käytettävissä, mutta jättää maksamatta jotain muita elämän välttämättömiä kuluja, mikä taas voi aiheuttaa arjesta selviämiseen ongelmia.

Uhrien tukeminen sisältää haasteita ja heidän toipumisprosesseihinsa tulee panostaa haittojen hallitsemiseksi. Vaaranen-Valkonen kertookin uhrien auttamisessa ja toipumisen tukemisessa on useita haasteita. Usein lapset ja nuoret eivät kerro kokemuksistaan kenellekään, sillä pelko, häpeä ja syyllisyys estävät heitä puhumasta. Tämän vuoksi on kehitetty MyFriendToo.fi-palvelu, joka tarjoaa anonyymin ja turvallisen tavan hakea tukea. Tämä toimintamalli on tarkoitus laajentaa keväällä 2025 Yhdysvaltojen nuorisojärjestöjen käyttöön yhteistyössä 18 suurimman nuorisojärjestön kanssa. Aiheen arkaluonteisuus on haastavaa myös ammattilaisille, ja moni kokee, ettei heillä ole riittävästi osaamista uhrien kohtaamiseen. Lisäkoulutusta tarvitaan erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille sekä poliiseille, jotta he osaisivat tukea niin uhreja kuin heidän perheitään. Uhrien läheiset, kuten vanhemmat, tarvitsevat myös ohjausta ja tukea, sillä seksuaalirikos vaikuttaa koko perheeseen.⁵⁹

⁵⁶ O'Malley 2023.

⁵⁷ Ray, Henry 2024; Cross et al. 2023.

⁵⁸ Kysy, kohtaa ja kuuntele 2020, 58.

⁵⁹ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

Kaikki lapset ja nuoret eivät ole valmiita hakemaan apua. Voi olla, että he ovat kokeneet aiemmin negatiivisia kohtaamisia viranomaisten, kuten poliisikuulusteluiden, kanssa, mikä tekee avun hakemisesta entistä vaikeampaa. Lisäksi perinteinen puhumiseen perustuva tukimuoto ei aina ole lapsille luontevin tapa käsitellä traumaattisia kokemuksia. Siksi olisi tärkeää tarjota muita keinoja, kuten taideterapiaa tai leikkiin perustuvia menetelmiä, jotta lapsi voi käsitellä kokemuksiaan itselleen sopivalla tavalla.⁶⁰ Nykyiset tukipalvelut eivät aina vastaa uhrien tarpeisiin. Erityisesti traumaorientoituneiden terapeuttien ja psykoterapeuttien saatavuus on riittämätöntä. Lisäksi muut avainryhmät, kuten sosiaalityöntekijät, poliisit ja opettajat, tarvitsevat lisää koulutusta siitä, miten kohdata seksuaalirikoksen uhreja ja heidän perheitään.⁶¹

Suojellaan lapsia ry järjestää vertaistukitoimintaa nimellä ”Sinä Riität”. Toiminta on suunnattu vanhemmille ja huoltajille, joiden lapsi tai nuori on joutunut seksuaalirikoksen kohteeksi. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa vanhempien jaksamista ja kykyä tukea lastaan pitkän rikosprosessin ja toipumisen aikana. Vertaistukiryhmissä vanhemmat voivat käsitellä omia kokemuksiaan, tunteitaan ja ajatuksiaan turvallisessa ja luottamuksellisessa ympäristössä muiden samankaltaisessa tilanteessa olevien kanssa. Ryhmiä järjestetään erikseen esimerkiksi digiympäristöissä tapahtuneiden rikosten uhreiksi joutuneiden lasten vanhemmille.⁶²

Haastattelussaan Vaaranen-Valkonen kertoi, että Sinä Riität toiminnassa on tehty arviointitutkimusta, mikä on osoittanut, että perheet jäävät usein ilman riittävää tukea eivätkä koe saavansa ammattilaisilta ymmärrystä tai empatiaa. Vanhempien rooli on kuitenkin keskeinen lapsen toipumisessa, ja heidän tukemisensa on ensisijaisen tärkeää. Pelkkä yksittäinen terapiakäynti ei yksinään ratkaise lapsen toipumista, vaan merkittävin tekijä on vanhemman kyky tarjota lapselle turvallinen ja tukeva ympäristö kotona. Tämän vuoksi vanhemmille tulisi tarjota enemmän ohjausta, jotta he voivat auttaa lastaan käsittelemään traumaattisia kokemuksia ja ehkäistä uudelleen uhriutumista.⁶³

⁶⁰ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

⁶¹ *ibid.*

⁶² Suojellaan lapsia ry, Sinä riität.

⁶³ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

Uhrien tukemisen lisäksi Vaaranen-Valkonen nostaa esiin ennalta estävyyden merkityksen seksuaalirikosten ehkäisemisessä. Hänen mukaansa sextortionin ennaltaehkäisyssä keskeistä on varhainen turvataitokasvatus, erityisesti 6–12-vuotiaille lapsille, jotka ovat Meidän äänemme -tutkimuksen mukaan suurimmassa riskissä joutua seksuaalirikoksen uhriksi ensimmäistä kertaa. On tärkeää, että lapset oppivat tunnistamaan kehon rajoja ja saavat taitoja, joiden avulla he voivat kertoa turvallisille aikuisille huolestuttavista tilanteista. Ilman tällaista opetusta lapsilla ei välttämättä ole tarvittavia sanoja tai ymmärrystä kuvata kokemaansa. Lisäksi digiturvataitokasvatuksen tulee alkaa varhain, sillä suomalaislapset saavat digilaitteet itsenäiseen käyttöön usein jo hyvin nuorina.⁶⁴

Tutkimukset osoittavat, että lapset ja nuoret harvoin kertovat joutuneensa kiristyksen kohteeksi vanhemmille tai muille aikuisille. Tämän vuoksi Suojellaan Lapsia ry on luonut MyFriendToo-sivuston, joka auttaa nuoria tunnistamaan riskit ja opastaa heitä sekä ennaltaehkäisemään rikoksia että tukemaan ystäviään vaikeissa tilanteissa.⁶⁵

Yhteiskunnan tietoisuutta sextortionista voidaan lisätä monin tavoin, mutta koska ilmiö on laaja ja monimuotoinen, ei yksi kampanja yksin riitä. Kampanjoiden suunnittelussa on oltava tarkkana, ettei viestintä vahingossa syyllistä uhreja. Europolin Say No -kampanja on esimerkki pitkäkestoisesta ja vaikuttavasta kampanjasta. On kuitenkin haastavaa mitata, mitkä kampanjat todella vaikuttavat nuorten asenteisiin ja käyttäytymiseen pelkän tavoittavuuden sijaan.⁶⁶

Jatkuva ja systemaattinen tietoisuuden lisääminen kouluissa on erityisen tärkeää, sillä siellä tavoitetaan laajasti nuoria. Avoin keskustelu aiheesta sekä se, että opettajat ja muut turvalliset aikuiset osoittavat ymmärtävänsä ilmiön vakavuuden, voivat madaltaa kynnystä kertoa kokemuksista ja ennaltaehkäistä rikoksia.⁶⁷

⁶⁴ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

⁶⁵ *ibid.*

⁶⁶ *ibid.*

⁶⁷ *ibid.*

Medialla on myös merkittävä rooli sextortionin ennaltaehkäisyssä. Jokaisessa aihetta käsittelevässä lehti- tai verkkoartikkelissa tulisi aina olla selkeät ohjeet siitä, mistä uhrit ja heidän läheisensä voivat saada apua ja tukea.⁶⁸

3.4 Lainsäädäntö

Suomen lainsäädännöstä ei löydy rikosnimikettä sextortion, seksuaalisilla kuvilla kiristäminen tai muuta suoraan sextortioniin sopivaa yksittäistä nimikettä. Tämän luvun tarkoituksena on analysoida Suomen rikoslakia ja pohtia erilaisten tilanteiden pohjalta, mitä rikosnimikkeitä kulloinkin täytyy. Nämä tilanteet, joiden kautta rikosnimikkeitä analysoin perustuvat omiin havaintoihin työtehtävissäni sekä luvussa 3.1 esitettyihin tekotapoihin. Lopuksi pohdin vielä olisiko tarpeellista, että sextortionille olisi oma rikosnimikkeensä rikoslaissa.

Sextortionin olennainen osa seksuaalisen viitekehyyksen lisäksi on kiristäminen. Rikoslain 31 luku 3 §:ssa nimike on kiristys. Tämä pykälä kuvaa sen, miten Suomessa kiristäminen määritellään.

3 § (24.8.1990/769)

Kiristys

Joka muulla kuin 1 §:ssä tarkoitetulla uhkauksella pakottaa toisen luopumaan taloudellisesta edusta, johon rikoksenteijällä tai sillä, jonka puolesta hän toimii, ei ole laillista oikeutta, on tuomittava kiristyksestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Teonkuvauksessa mainittu 1 § on ryöstö ja ryöstöön syyllistyessä tekijän tulee käyttää väkivaltaa tai sen välitöntä uhkaa. Suomessa ryöstöön ei lähtökohtaisesti voi syyllistyä, mikäli uhkaaminen on tehty verkon kautta. Verkon kautta tehtynä teosta puuttuu teonkuvauksen vaatima välitön uhka. Tämän vuoksi verkossa väkivallalla tai muulla tavalla uhkaamalla voidaan katsoa täyttyvän kiristyksen teonkuvaus, siitä huolimatta, että teonkuvauksessa on maininta ”muulla kuin 1 §:ssä tarkoitetulla”. Seuraava teonkuvauksessa huomioita seikka on ”taloudellisesta edusta”. Tämä tarkoittaa sillä, että kiristämällä pitää tavoitella tai saavuttaa tekijän toimesta taloudellista hyötyä, mihin hänellä ei ole laillista oikeutta. Mikäli tekijä

⁶⁸ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

pyrkii saamaan uhrin lähettämään lisää kuvia tai tekemään jotain muuta ei taloudelliseen hyötyyn pyrkivää, uhkaamalla levittää jo hallussaan olevia kuvia, tekijä ei Suomen lain mukaan syyllisty kiristykseen.⁶⁹

Kiristuksen sijaan tulee tulkittavaksi, onko tekijä syyllistynyt rikoslain 25 luvun 8 § mukaiseen pakottamiseen. Pakottamisen teonkuvauksessa kuvataan tekijän saavan uhrinsa tekemään jotakin muun muassa uhkaamalla. Kiristuksen ja pakottamisen osalta rangaistusasteikko on sama, sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Taloudellisen edun tavoittelun lisäksi näiden nimikkeiden osalta merkittävä ero on se, että kiristuksen yritys on rangaistava teko, mutta pakottamisen yritys taas ei ole.⁷⁰ Konkreettisesti tämä voi tarkoittaa sitä, että tekijä ei ole saanut taloudellista hyötyä, mutta on laintarkoittamalla tavalla yrittänyt sitä saada, hänen voidaan katsoa syyllistyneen rikokseen. Tekijän yrittäessä saada uhkaamalla uhrin tekemään tekijän haluaman asian, mutta uhri ei sitä tee, tekijän ei katsota syyllistyneen pakottamiseen tai sen yritykseen.⁷¹ Pakottamisesta rikoslaissa on vain perusmuotoinen nimike, kun taas kiristyksestä löytyy törkeä tekomuoto, RL 31:4§. Törkeän kiristuksen katsotaan tapahtuneen, kun kiristyksessä aiheutetaan erityisen tuntuva taloudellista vahinkoa, käytetään hengelle tai terveydelle vakavaa vaaraa aiheuttavaa uhkausta tai rikos muuten on kokonaisuutena arvostellen törkeä⁷².

Kiristuksen ja pakottamisen ohella tulee täyttyä jokin rikoslain 20 luvun rikosnimikkeistä, jotta voidaan katsoa teon olevan tunnistettavissa sextortioniksi. Tämä 20 luku sisältää kaikki rikoslain seksuaalirikokset ja kyseisen lain viimeisin uudistus on tullut voimaan 1.1.2023⁷³. Tekijän saadessa uhristaan kiristämiseen hyödynnettävän arkaluonteisen kuvan, tekijä ei syyllisty rikokseen, mikäli uhri on kuvan vapaaehtoisesti tekijälle lähettänyt. Seksuaalirikokseen tekijä voi syyllistyä silloin, jos hän oikeudettomasti jakaa tätä kuvaa esimerkin omaisesti muutamalle henkilölle osoittaakseen olevansa vaatimustensa kanssa tosissaan. Tällöin hän syyllistyy seksuaalisen kuvan luvattomaan levittämiseen RL 20:7§.⁷⁴

Tekijän vain uhatessa levittää kuvaa, mutta ei sitä tee, hän ei syyllisty seksuaalirikokseen ja tulee arvioitavaksi, onko teossa täyttynyt edellä käsiteltyjen kiristuksen tai pakottamisen

⁶⁹ Rikoslaki 31 luku 3 § Kiristys; Rikoslaki 31 luku 1 § Ryöstö.

⁷⁰ Rikoslaki 31 luku 3 § Kiristys; Rikoslaki 25 luku 6 § Pakottaminen.

⁷¹ Rikoslaki 25 luku 6 § Pakottaminen.

⁷² Rikoslaki 31 luku 4 § Törkeä kiristys.

⁷³ HE 13/2022.

⁷⁴ Rikoslaki 20 luku 7 § Seksuaalisen kuvan luvaton levittäminen.

kaltainen tilanne. Vaikka tekijä ei seksuaalista kuvaa olisikaan levittänyt ja ei näin ollen ole syyllistynyt seksuaalirikokseen, voidaan katsoa hänen toimintansa olleen sextortion ilmiön mukaista toimintaa.

Toisin kuin aikuisten osalta, alle 16-vuotiaan uhrin ollessa kyseessä, tekijä syyllistyy rikokseen jo kuvan hankkimisvaiheessa. Tekijän viedessä keskustelua siihen suuntaan, että olisi mahdollista saada lapsi lähettämään seksuaalista materiaalia itsestään, tulee harkita tekijän syyllistyneen lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin RL 20:18§. Tämä rikoslain nimike on yhdistettävissä myös puhekielessä yleistyneeseen ”grooming tai groomaus” termiin. Sekä lapsen houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin rikosnimike että groomaus ovat tekoja, joissa tekijä pyrkii manipuloimaan ja rakentamaan luottamuksellista suhdetta alaikäiseen tarkoituksenaan valmistella tätä seksuaalisen kuvan valmistamiseen tai muuhun seksuaaliseen toimintaan.⁷⁵ Lapsen ottaessaan itsestään seksuaalisen kuvan ja lähettäneen sen tekijälle tämän myötävaikutuksesta, täyttyy jo houkuttelemista vakavampi rikos seksuaalinen kajoaminen lapseen RL 20:14§.⁷⁶

14 § (8.7.2022/723)

Seksuaalinen kajoaminen lapseen

Joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle lapselle muun kuin 12 §:ssä tarkoitetun seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan tämän kehitystä, tai saa tämän ryhtymään sellaiseen tekoon, on tuomittava seksuaalisesta kajoamisesta lapseen vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Seksuaalisen kajoamisen teonkuvauksessa mainittu pykälä 12 on lapsenraiskaus, mikä vaatii sukupuoliyhteyden, eikä näin ollen tule kyseeseen verkkorikollisuudessa. Seksuaalisesta kajoamisesta lapseen on olemassa myös törkeä tekomuoto, jolloin rangaistuksen kovuus nousee vähintään kahdesta vuodesta enintään kymmeneen. Törkeä tekomuoto tulee

⁷⁵ Rikoslaki 20 luku 18 § Lapsen houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin; Rikosuhripäivystys 2019.

⁷⁶ Rikoslaki 20 luku 14 § Seksuaalinen kajoaminen lapseen.

arvioitavaksi, kun teossa käytetään vakavaa väkivaltaa tai uhataan sillä, rikoksella aiheutetaan erityisen tuntuva kärsimystä, lapsen iän tai kehitystason vuoksi on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa tai rikos tehdään lapsen erityisen luottamuksen tai riippuvuuden perusteella.⁷⁷

Aikuisesta otetun kuvan osalta levittäminen vaatii oikeudettomuuden, eli rikoksen katsotaan täyttyvän vain, jos tekijällä ei ole lupaa kuvaa levittää⁷⁸. Lapsesta otetun materiaalin osalta tilanne on toinen. RL 20:19§ lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen, määrittelee sen, ettei lasta esittävän kuvan levittämisen rangaistavuus ole riippuvainen kuvassa olevan suostumuksesta.⁷⁹

19 § (8.7.2022/723)

Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen

Joka valmistaa, pitää kaupan tai vuokrattavana taikka muulla tavoin tarjoaa tai asettaa saataville, pitää saatavilla, vie maasta, tuo maahan tai Suomen kautta muuhun maahan taikka muuten levittää kuvan tai kuvatallenteen, jossa seksuaalisesti ja todellisuuspohjaisesti tai todenmukaisesti esitetään lasta, on tuomittava lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos mainitussa momentissa tarkoitettun kuvan tai kuvatallenteen valmistamista tai levittämistä on kuvan tai kuvatallenteen tiedonvälitystä palvelevan luonteen taikka ilmeisen taiteellisen arvon vuoksi pidettävä perusteltuna.

Tässä pykälässä lapsena pidetään kahdeksaatoista vuotta nuorempaa henkilöä sekä henkilöä, jonka ikää ei voida selvittää mutta jonka on perusteltua syytä olettaa olevan kahdeksaatoista vuotta nuorempi.

Teonkuvaus määrittelee, että kuvan tulee esittää lasta seksuaalisessa merkityksessä. Pelkkä lapsen alastonkuva ei välttämättä täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Pykälän kolmannessa momentissa on mainittu poikkeustilanteita. Avattuna tämänkaltainen tilanne voi olla vanhemman toiselle vanhemmalle lähettämä vauvan kylpykuva tai lääkärille toimitettava

⁷⁷ Rikoslaki 20 luku 15 § Törkeä seksuaalinen kajoaminen lapseen.

⁷⁸ HE 13/2022.

⁷⁹ Rikoslaki 20 luku 19§ Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen.

kuva genitaalialueiden hiertymästä.⁸⁰ Sextortionissa kolmas momentti ei täyty, vaikka kuva olisi alastonkuva ja siinä ei itsessään tapahtuisi mitään seksuaalista. Materiaali on tehty ja toimitettu tekijälle seksuaalisin motiivein, jolloin kuvalle on syntynyt seksuaalinen merkitys. Törkeä tekemuoto edellyttää teon sisältävän jonkin seuraavista elementeistä: lapsi on erityisen nuori, kuvassa esitetään vakavaa väkivaltaa tai erityisen nöyryyttävää kohtelua, rikos on erityisen suunnitelmallinen tai osa järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa⁸¹. Suomessa viranomaisen ei kuitenkaan voi muuttaa levittämisen tekemuotoa törkeäksi, jos ulkomailla olevan epäilyn henkilöllisyyttä ei saada selville. Pelkkä oletamus siitä, että teko voi olla järjestäytyneemmän rikollisen toiminnan suorittama, ei riitä koventamisperusteeksi. Viime kädessä selvittämättömän rikoksen osalta nimikkeellä ei ole suurtakaan merkitystä, kun ketään ei asiasta saada rangaistuvastuuseen.

Tämän tutkimuksen rajaus kohdistuu sextortioniin verkossa, minkä vuoksi reaali maailmassa tapahtuvia tekoja ei syvemmin käydä läpi. Tulee kuitenkin mainita, että mikäli tekijä ja uhri ovat kontaktissa toisiinsa myös verkon ulkopuolella sextortioniin rinnastettavaa toimintaa voidaan tekijän toimesta hyödyntää muissakin kuin jo mainituissa seksuaalirikoksissa. Tekijä voi hallussaan olevaa materiaalia hyödyntämällä pakottaa uhrin sukupuoliyhteyteen itsensä tai jonkun muun kanssa. Riippuen tilanteen olosuhteista kyseeseen voi tulla muun muassa raiskauksen tai parituksen kaltaisia rikoksia.

Kuten edellä on mainittu, kuvien hankkimisessa tekijä voi syyllistyä seksuaalirikokseen kohteen ollessa lapsi. Tämä kuitenkin vaatii lapsen kanssa sellaista vuorovaikutusta, mistä laintulkinnan mukaisesti on ymmärrettävissä seksuaalinen motiivi. Tekijä voi pyrkiä hankkimaan kiristämisesä hyödynnettävää kuvamateriaalia myös sellaisin keinoin, ettei hän kuvaa hankkiessaan syyllisty seksuaalirikokseen.

Suomen rikoslain mukaan kuvamateriaalin hankkiminen oikeudettomasti voi myös täyttää tietomurron teon kuvauksen, erityisesti silloin, kun tekijä käyttää luvattomia keinoja päästäkseen käsiksi toisen henkilön henkilökohtaisiin tietoihin tai tallenteisiin. Tietomurto (RL 38:1) kattaa tilanteet, joissa tekijä murtautuu toisen henkilön sähköisiin laitteisiin, tietokoneelle, pilvipalveluun tai muuhun vastaavaan tallennuspaikkaan ilman uhrin

⁸⁰ Rikoslaki 20 luku 20 § Törkeä lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen.

⁸¹ HE 13/2022.

suostumusta. Tietomurron tekotapa voi vaihdella ja se voi joko edellyttää yhteydenpitoa uhrin kanssa tai tapahtua erilaisin teknisin keinoin.⁸² Tietomurron tehnyt henkilö voi saada haltuunsa seksuaalista materiaalia uhrista ja hyödyntää sitä taloudellisen tai muun haluamansa hyödyn saavuttamiseksi⁸³. Tietomurtoa hyödyntävä tekotapa ei välttämättä sisällä mitään suomen rikoslaisissa olevaa seksuaalirikosta, mutta se on silti yksi tapa toteuttaa sextortionia.

Vaaranen-Valkonen kertoo haastattelussaan Suomen rikoslainsäädäntö kattaa sextortionin ilmiön, mutta kyseessä on piilorikollisuus, mikä vaikeuttaa sen tunnistamista ja torjuntaa. Tapaukset johtavat usein vakaviin lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin, ja syytteet nostetaan tyypillisesti vakavimman rikoksen perusteella.

Rangaistukset eivät kuitenkaan vastaa tekojen aiheuttamaa vahinkoa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on tänä vuonna menehtynyt arviolta yli 40 nuorta järjestäytyneiden rikollisryhmien harjoittaman kiristyksen seurauksena, jossa uhreja painostetaan rahallisiin maksuihin uhkaamalla levittää seksuaalisia kuvia. Tämä osoittaa ilmiön vakavuuden ja sen aiheuttamat seuraukset uhreille.⁸⁴

Lainsäädännön soveltamisessa on myös merkittäviä haasteita. Nykyiset lait eivät velvoita teknologiayrityksiä raportoimaan sextortioniin liittyviä tapauksia, vaan kaikki perustuu vapaaehtoisuuteen. Tämä vaikeuttaa rikosten ennaltaehkäisyä ja torjuntaa. Jotta sextortioniin voidaan puuttua tehokkaammin, tarvitaan tulevaisuuden kestävää lainsäädäntöä sekä teknologia-alustoja koskevaa sääntelyä, joka asettaa yrityksille selkeät velvoitteet rikosten havaitsemiseksi ja estämiseksi. Sosiaalisen median alustoille tulisi ottaa käyttöön ikäverifiointi, ja teknologiayrityksille tulisi säätää lainsäädäntö, joka pohjautuu lakiin eikä vapaaehtoisuuteen. Sosiaalisen median yritykset voivat helposti havaita, jos esimerkiksi Norsunluurannikolta tai Nigeriasta lähtöisin olevalta "nuoren profiililta" on yhteyksiä kymmeneen tai jopa satoihin nuoriin tai länsimaisiin lapsiin. Tällaiset profiilit tulisi poistaa välittömästi, sillä on epätodennäköistä, että yhdellä profiililla olisi näin laaja määrä ystäväkontakteja.⁸⁵

⁸² Rikoslaki 38 luku 1 § Tietomurto.

⁸³ O’Gorman et al. 2024.

⁸⁴ Vaaranen-Valkonen haastattelu 31.1.2025.

⁸⁵ *ibid.*

Se tulisiko sextortion olla tekona rikoslaissa, ei ole yksiselitteistä. Mikäli lainsäädäntöön lisättäisiin sextortion nimikkeenä, tulisi lainsäätäjän toimesta määritellä tarkasti se, mitä teon tulee pitää sisällään. Määrittelyllä tulisi olemaan merkittävä vaikutus siihen, mitä voidaan ylipäänsä pitää ilmiön mukaisena tekona. Lähtökohtaisesti katson, että teon tulisi sisältää seksuaalisen viitekehyksen joko motiivin tai materiaalin osalta sekä kiristämisen. Kuten aiemmin on mainittu Suomen rikoslaissa, kiristäminen vaatii taloudellisen hyödyn tavoittelua. Sextortion nimikkeen määrittelyssä, myös tätä kiristämisen määritelmää pitäisi avartaa. Taloudellinen motiivi on merkittävä ilmiöstä puhuttaessa, mutta se ei ole ainoa. Rikosnimike pitäisi pystyä luomaan sellaiseksi, että se kattaa hyvin laajasti erilaiset teot, mitkä ovat tulkittavissa seksuaalisella materiaalilla kiristämiseksi. Nimikkeeseen ei mielestäni ole aiheellista rajata digitaalista tai ei-digitaalista tekoa, vaan keskittyä tekoon ei teon mahdollistamaan ympäristöön. Sextortion on nykyään pääasiassa verkon välityksellä tapahtuvaa, mutta lainsäätäjän tulee ottaa huomioon harvinaisemmatkin mahdollisuudet.

Yhden nimikkeen käyttö parantaisi sextortionin seurantaa, kun nyt erilaiset kirjaamiskäytännöt voivat aiheuttaa tilastojen epäluotettavuuden. Esimerkiksi useille henkilöille levitettyä kuvaa voidaan toisaalla käsitellä seksuaalisen kuvan luvattomana levittämisenä ja toisaalla yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisenä. Yksi nimike voisi myös yhdenmukaistaa vastaavanlaisten tekojen oikeuskäytäntöä ja rangaistuksia.

Oikeuskäytäntöön liittyen uuden nimikkeen lisääminen lakiin voi tuoda ongelmia vastaavanlaisten nimikkeiden ja päällekkäisyyksien tulkinnassa. Rangaistusasteikko tulisi määritellä siten, että se on linjassa jo olemassa olevien tekojen kanssa. Epäonnistuneessa lainsäädännössä sextortion nimikkeeseen syyllistyessään henkilö saisi eri rangaistuksen kuin silloin, kun hänet tuomittaisiin kiristyksen ja lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittämisestä. Nykylainsäädännössä sextortioniin sovellettavissa pykälissä on myös törkeitä tekemuotoja, mikä tulisi huomioida uutta lainsäädäntöä laadittaessa. Tulisi määritellä milloin teko olisi sellainen, että täyttäisi törkeän tekemuodon. Myös tämän törkeä määritelmän kuten rangaistusasteikon tulisi olla linjassa jo olemassa olevien tekojen kanssa.

Sextortion sanan ei myöskään sovellu sellaisenaan Suomen rikoslakiin. Se poikkeaisi liiaksi kirjoitetun lain yhdenmukaisuudesta ja käytetystä kieliasusta. Tämän vuoksi termille tulisi keksiä jokin kuvaava suomenkielinen vastine. Se onko termi tämänkin tutkimuksen otsikon

mukaista digitaalista seksuaalista kiristystä vai sisältääkö termi kaiken seksuaalisen kiristämisen on kysymys, johon lainsäätäjän tulisi löytää vastaus.

Edellä läpikäytyjen lakipykälien ja oman pohdinnan perusteella olen sitä mieltä, että lainsäädäntömme ei tarvitse erillistä sextortion pykälää. Meillä Suomessa on jo useita nimikkeitä, joita voimme hyödyntää tekijöiden saattamiseksi vastuuseen. Näen kuitenkin, että rikosprosessin eri vaiheissa työskenteleviä viranomaisia tulisi kouluttaa tunnistamaan onko teossa kyseessä sextortiona. Tunnistaessaan ilmiön, viranomainen voi saada pyrkiä selvittämään onko teossa järjestäytyneen toiminnan piirteitä, minkälaista apua uhrille voi tarjota ja mitä tämänkaltaisen teko on voinut uhrille psyykkisesti aiheuttaa. Vaikutusten ja mahdollisen järjestäytyneisyyden arviointi, voivat toimia koventamisperusteina rangaistusta arvioitaessa.

4 Sextortionin näkyvyys julkisuudessa

Se miten sextortion näkyy mediassa, viranomaisten ja järjestöjen viestinnässä sekä julkisessa keskustelussa vaikuttaa siihen, miten ilmiö tunnistetaan, ymmärretään ja siihen reagoidaan. Tässä luvussa tarkastellaan, miten sextortion esiintyy eri viestintäkanavissa ja millainen vaikutus näkyvyydellä voi olla rikoksen ehkäisyyn ja tietoisuuden lisäämiseen. Median rooli on merkittävä paitsi tapausten uutisoimisessa, myös yleisen tietoisuuden ja keskustelun herättämisessä. Järjestöt tarjoavat usein uhrin näkökulmaa ja käytännön resursseja, kun taas viranomaisten viestintä painottuu ennalta estäviin toimenpiteisiin ja rikosoikeudelliseen näkökulmaan. Näiden eri toimijoiden lähestymistavat muodostavat yhdessä kuvan sextortion-ilmion näkyvyydestä. Luvun tavoitteena on analysoida, kuinka ilmiön julkinen käsittely voi tukea sekä uhrien suojelua että rikosten ennaltaehkäisyä, ja tuoda esiin ne mahdollisuudet ja haasteet, joita eri toimijoiden viestintä sisältää.

4.1 Viranomaisten rooli sextortion-ilmion viestinnässä

Viranomaisten viestinnällä on keskeinen rooli sextortionin torjunnassa ja tietoisuuden lisäämisessä. Viranomaiset voivat tiedottaa päätyneistä tutkinnoista sekä annetuista tuomioista ja tehdä valistavaa tiedottamista. Näiden viestinnän keinojen avulla viranomaiset pyrkivät tekemään omaa toimintaansa näkyväksi, kertomaan potentiaalisista rikosuhista ja ennalta ehkäisemään rikoksia. Tietoa tarjoamalla eri muodoissa, voidaan tavoittaa eri tilanteissa olevia ihmisiä ja edesauttaa heitä välttämään rikoksen uhriksi joutumista. Viranomaiset voivat viestinnällään omalta osaltaan tehdä ilmiötä tunnetuksi, jolloin ihmiset tunnistavat heihin kohdistuneen teon tai uhan ja raportoida siitä pienemmällä kynnyksellä. Selkeällä tiedottamisella ja viestinnällä osoitetaan, että uhrit otetaan vakavasti ja viranomaiset ovat kykeneviä tarjoamaan apua. Kartoitan mitä eri väyliä viestimiseen poliisilla on käytössään ja onko sextortionia käsitelty näiden väylien kautta. Tarkastelen myös, miten sextortionia on käsitelty ja ketkä ovat olleet kohderyhmänä.

Suomessa poliisi käyttää erilaisia viestinnällisiä keinoja, mitkä ovat monimuotoistuneet viime vuosien myötä. Poliisissa julkaistaan tiedotteita poliisi.fi sivustolle "UUTISET"-otsikon alle. Näiden tiedotteiden avulla poliisi jakaa ajankohtaista tietoa toiminnastaan, yhteiskunnallisesti merkityksellisistä tapauksista sekä kansalaisille suunnatuista varoituksista ja ohjeistuksista. Tiedotteiden tyyli on neutraalia ja ne on suunnattu laajalle yleisölle. Tämän vuoksi niistä on

tehty selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Tiedotteita tarkastellessa havaittu, että niitä julkaistaan suomen, ruotsin ja englannin kielellä. Saamen kielellä on julkaistu yksi tiedote 15.4.2024. Suomen ja ruotsin kielillä tiedotteita on julkaistu eniten, mutta on havaittavissa, että suomen kielellä julkaistusta tiedotteesta ei välttämättä ole tehty ruotsin kielistä versiota. Tämä oli havaittavissa myös toisin päin.⁸⁶ Lisäksi Ahvenanmaan poliisilla on oma sivuston polisen.ax, missä julkaistaan alueen tiedotteita⁸⁷. Tiedotteiden lisäksi poliisi.fi sivustolta löytyy blogitekstejä. Nämä blogit tarjoavat henkilökohtaisemman ja syvällisemmän näkökulman poliisin toimintaan ja ajankohtaisiin aiheisiin. Blogikirjoitukset eroavat uutisista ja tiedotteista siinä, että ne ovat usein asiantuntijoiden tai poliisin henkilöstön kirjoittamia näkökulmatekstejä. Tyyli on usein hieman vapaampi ja henkilökohtaisempi kuin virallisissa tiedotteissa, mutta samalla asiantunteva ja ammattimainen. Blogitekstit julkaistaan kirjoittajan nimellä toisin kuin tiedotteet, mitkä ovat julkaistu esimerkiksi jonkin poliisilaitoksen nimissä.⁸⁸

Poliisi.fi sivuston viestinnän lisäksi poliisi on esillä sosiaalisen median palveluissa. Poliisi.fi sivuilla kerrotaan poliisin perustelut sille, miksi organisaation edustusta voi löytää sosiaalisesta mediasta. Poliisi perustelee läsnäoloaan sillä, että poliisi haluaa olla siellä missä ihmiset ovat. Tavoitteena on kertoa poliisin työstä ja tuottaa tietoa nopealla viestinnällä. Kaikki poliisin sosiaalisen median tilit on kerrottu poliisi.fi/some sivuilla ja listauksen tarkoituksena on mahdollistaa kansalaisille tilin aitouden tarkistamisen. Mikäli kansalainen löytää sosiaalisesta mediasta poliisin nimissä olevan tilin, mutta sitä ei edellä mainitusta listauksesta löydy, hän tulee tietoiseksi siitä, ettei tili ole poliisin. Poliisin tilejä voi löytää useista eri sosiaalisen median palveluista ja niitä luotu yksittäisten poliisin työntekijöiden, kokonaisen poliisilaitoksen kuin poliisikoirien nimissä.⁸⁹

Tiedottamisen ja sosiaalisen median lisäksi poliisilla on myös muita keinoja viestintään. Poliisi on lanseerannut vuodelle 2025 ”Koulu25”-ryhmän, minkä tarkoituksena on tavoittaa laajasti koululaisia. Poliisi tulee järjestämään virtuaalioppitunteja ja ne ovat suunnattu valtakunnallisesti kaikille perusopetuksen ja toisen asteen opetuksen piirissä oleville. Projektin tavoitteena on panostaa nuorten hyvinvointiin, laillisuuskasvatus ja panostaa

⁸⁶ Poliisi: etusivu; Poliisi: uutisarkisto.

⁸⁷ Ålands polismyndighet.

⁸⁸ Poliisi: ajankohtaista.

⁸⁹ Poliisi: some.

vuorovaikutuksen kehitykseen poliisin ja nuorten välillä. Poliisi kertoo tiedotteessaan, että poliisin järjestämät virtuaalioppitunnit eivät ole uusi asia vaan niitä on järjestetty Lounais-Suomen poliisilaitoksen toimesta jo vuodesta 2021.⁹⁰

Poliisin viestintää analysoidessa on havaittavissa, että sextortion tai seksuaalirikokset eivät ole säännöllinen viestinnän aihepiiri. Poliisin tiedotteiden kautta tapahtuva viestintä perustuu pääasiassa ajankohtaisiin tapahtumiin. Seksuaalirikokset näkyvät pääasiassa tiedotteissa suurien sarjojen esitutkinnan valmistumisesta tai muuten erityisen törkeän seksuaalirikoksen tiedottamisessa.

Poliisi on julkaissut tiedotteen 19.6.2017 otsikolla "Nuorten kiristäminen alastonkuvilla lisääntynyt - Europol varoittaa ilmiöstä". Tiedotteessa kerrotaan siitä mitä sextortion voi olla ja teolle käytetään myös rinnakkaista termiä webcam blackmailing. Tämä rinnakkainen termi voi selittyä teknologian asteella, kun sosiaalista mediaa käytettiin vielä tietokoneen avulla selkeästi enemmän kuin tänä päivänä. Tietokoneissa olevat kamerat eli webkamerat ajoivat saman asian mitä nykyisin puhelinten etukamerat. Tiedotteen yhteyteen on liitetty myös linkkejä Europolin asiaan liittyvään kampanjaan sekä suomenkieliseen Youtube-videoon. Video on julkaistu 19.6.2017 Keskusrikospoliisin tilille otsikolla "Sextortion - kiristys alastonkuvilla #SayNO". Videon kesto on 10:35 minuuttia ja siinä käydään läpi teon etenemistä sekä pyritään olemaan informatiivisia näytellyn videon avulla.⁹¹

Tehty 23.1.2025 tämän tutkimuksen tekijän toimesta poliisi.fi sivuston uutisarkistoon haku sanalla "sextortion", muita rajaavia ehtoja ei ole asetettu. Haku antaa vain yhden osuman, mikä on edellä mainittu tiedote. Vastaava haku muodossa "kuvilla kiristys" saadaan tulokseksi viisi osumaa. Näistä viidestä kaksi ei pelkästään liity sextortioniin vaan niissä käsitellään tietoverkkorikollisuutta ja tilastointia. Tiedotteista löytyy kuitenkin maininta seksuaalisilla kuvilla kiristämisestä. Kolme muuta tiedotetta ovat Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen 7.9.2022 julkaistu tiedote otsikolla "Nuoria kiristetty somessa lähetettyjen kuvien välityksellä", Helsingin poliisilaitoksen 12.9.2023 julkaisu otsikolla "Epäillyt pyytävät miehiltä alastonkuvia sosiaalisessa mediassa ja kiristävät jopa tuhansia euroja" ja Itä-Suomen poliisilaitoksen julkaisu 26.3.2024 otsikolla "Nettituttavuus voi johtaa kiristykseen". Nämä

⁹⁰ Poliisi: Poliisi pitää oppitunteja kaikille Suomen kouluille, 2025.

⁹¹ Poliisi: Nuorten kiristäminen alastonkuvilla lisääntynyt - Europol varoittaa ilmiöstä, 2017; @Keskusrikospoliisi Youtube-video 19.6.2017.

kaikki tiedotteet sisältävät tietoa teoista, mitkä voidaan tulkita sextortionin mukaisiksi toimintatapansa perusteella. Näissä tiedotteissa ei kuitenkaan käytetä sextortion-sanaa.⁹²

Poliisin sosiaalisen median tilejä on merkittävä määrä, ja niitä on ollut jo useiden vuosien ajan. Tilejä on myös jo poistunut käytöstä. Tämän tutkimuksen ollessa gradutason tutkimus ja olemassa olevan aikarajoitteen vuoksi, ei ole mahdollista käydä jokaista olemassa olevaa tiliä läpi mahdollisten sextortion julkaisujen löytämiseksi. Tämän vuoksi ei ole mahdollista tuottaa täysin kattavaa kuvaa siitä, kuinka laajasti sosiaalista mediaa sextortiona on käsitelty poliisin sosiaalisen median tileillä.

Yksi näkyvimmistä poliisin sosiaalisen median sisällön tuottajista on Daniel Kalejaiye eli Konstaapeli Daniel. Hänen runsaan näkyvyytensä takia on tarkoituksen mukaista, että hänen sisältöään käydään läpi osana tätä tutkimusta. Danielilla on TikTok tilillään yli 230 tuhatta seuraajaa, minkä lisäksi Instagramin puolelta löytyy noin 26 tuhatta seuraajaa. Hän on 4.10.2022 julkaissut TikTokiin videon, missä hän käy läpi kolme syytä, miksei itse lähettäisi alastonkuvaansa kenellekään. Kolmannen syyn kohdalla hän kertoo mahdollisuudesta joutua kiristyksen kohteeksi. Daniel ei mainitse videolla sextortion-sanaa puheessaan tai videon teksteissä.⁹³ Lounais-Suomen poliisilaitos ylläpitää Instagramissa tiliä "lspoliisi" ja tilillä on noin 28 tuhatta seuraajaa. Tälle tilille on 4.9.2024 julkaistu video, missä näkyy esimerkkikeskustelu ja videoon liitetty poliisi kertoo seksuaalisilla kuvilla kiristämisestä. Videolla tai teksteissä ei mainita sextortiona, mutta video keskittyy nimenomaan kuvilla kiristämiseen verkossa.⁹⁴

Edellä läpi käytyjen tiedotteiden ja julkaisuiden pohjalta voidaan todeta poliisin olevan tietoinen rikollisuuden muodosta, missä pyritään kiristämään käyttämällä apunaan seksuaalista materiaalia uhrista. Se miksi poliisi ei juurikaan käytä sextortion-sanaa voi johtua muutamastakin eri syystä. Suomen valtion viranomaisena poliisi pyrkii mahdollisimman selkeään ja helposti ymmärrettävään viestintään, ja vierassanan käyttö ei välttämättä sovi tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Voi myös olla mahdollista, että poliisissa julkaisun tehnyt henkilö ei ole ollut tietoinen ilmiötä kuvaavasta termistä tai hän ei ole ollut täysin varma

⁹² Poliisi: uutisarkisto.

⁹³ @konstaapelidaniel TikTok-video 4.10.2022.

⁹⁴ @lspoliisi Instagram-video 4.9.2024.

termin merkityksestä. Mahdollisten väärinymmärrysten tai harhaanjohtamisen takia onkin hyvä, että poliisi ei käytä sellaista termistöä, jonka merkitystä ei varmuudella tiedetä.

Suomen viranomaiset käyttävät vähäisesti sextortion-sanaa, mutta ulkomailla sana on aktiivisemmassa käytössä viranomaisten toimesta. Muun muassa Yhdysvalloissa toimiva liittovaltion viranomainen FBI (Federal Bureau of Investigation) ja Iso-Britannissa Lontoon alueella toimiva Metropolitan police ovat tiedotteissaan käyttäneen sextortion-sanaa. Kumpikin näistä tahoista kertoo sextortionin olevan seksuaalisilla kuvilla kiristämistä tavoitteena saada uhrista lisää kuvia, tekemään jotain tai taloudellisen hyödyn tavoittelu. Sextortion termi pidetään näiden viranomaisten tiedotteissa laajana ja sitä ei sidota vain esimerkiksi taloudellisen hyödyn tavoitteluun. Tiedotteet ovat samankaltaisia sisällöllisesti kuin Suomen poliisin, mutta termi sextortion tuodaan selkeästi esiin.⁹⁵

Poliisi on Suomen viranomaisista aktiivisin seksuaalisilla kuvilla kiristämisestä viestivä viranomainen. Muista viranomaisista Traficom:n alaisuudessa oleva Kyberturvallisuuskeskus tiedottaa esiin tulleista tietoverkoissa tapahtuvista huijauksista. Kyberturvallisuuskeskus on tiedottanut niin sanotuista pornokiristyksistä, mitkä tapahtuvat sähköpostin välityksellä. Käyttäjä saa viestin huijareilta, joissa huijari väittää salaa kuvanneensa viestin vastaanottajan tämän ollessa aikuisviihdesivustolla. Näissä niin sanotuissa pornokiristyshuijauksissa hän ilmoittaa tehneensä tallennuksen tietokoneelle asennetun haittaohjelman avulla ja pyrkii rahallisesti kiristämään vastaanottajaa.⁹⁶

⁹⁵ Metropolitan Police; FBI.

⁹⁶ Kyberturvallisuuskeskus 2023.

4.2 Järjestöt

Suomessa ja ulkomailla on järjestöjä, jotka pyrkivät omalla toiminnallaan parantamaan ihmisten turvallisuutta verkossa ja sosiaalisessa mediassa. On olemassa järjestöjä, mitkä keskittyvät vain sosiaalisen median turvallisuuteen ja järjestöjä, joissa sosiaalisen median turvallisuus on yksi osa-alue muiden hyvinvointiin tähtäävien osa-alueiden joukossa. Muun muassa Suomessa toimiva Mannerheimin lastensuojeluliitto ja globaalisti toimiva Pelastakaa lapset ry ovat lastensuojelujärjestöjä, joiden toiminta on hyvin monipuolista ja verkkomaailma on vain osa sitä⁹⁷. Sosiaalisen median turvallisuuteen keskittyvät järjestöt ja yritykset ovat yleensä pääasiassa lastensuojeluun keskittyviä tahoja, kuten Suomessa toimivat Suojellaan lapsia ry ja Someturva yritys⁹⁸.

Poliisin viestinnästä poiketen järjestöt käyttävät aktiivisemmin sextortion-sanaa. Rikosuhripäivystys on omille sivuilleen julkaistussa tekstissä ilmiöstä kertomisessa samanlaisella linjalla kuin poliisi. Tekstissä kuitenkin kerrotaan, että kuvilla kiristämisen ilmiö tunnetaan myös sextortionina⁹⁹. Pelastakaa lapset, naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy työhön keskittyvä Naisten linja ja Someturva ovat julkaisseet tietoa kuvilla kiristämisestä. Nämä kaikki tahot käyttävät aktiivisemmin sextortionia ja teksteissä luodaan se kuva, että sextortion on yhtä kuin kuvilla kiristäminen. Pelastakaa lapset ja Naisten linja rinnastavat tekstissään sextortionin siihen, että tekijällä on taloudellinen motiivi. Someturva edellä mainituista poiketen kertoo motiivina olevan raha tai muu hyöty. Tätä muuta hyötyä ei tarkemmin tekstissä avata.¹⁰⁰

Marraskuussa 2024 Suojellaan lapsia ry:n verkkosivuille on julkaistu blogikirjoitus, missä pohditaan sextortion termiä. Kirjoituksessa tuodaan ilmi huoli siitä, että sextortion termin laaja käyttö on voinut vaikuttaa negatiivisesti itse rikokseen suhtautumiseen. Termiä pidetään kuvaavana, mutta kirjoittajat pohtivat tutkimuskirjallisuuden kautta yksinkertaistaako se liiaksi vakavaa rikollisuuden muotoa, jolloin asian vakavasti ottaminen kärsii.¹⁰¹

⁹⁷ Mannerheimin lastensuojeluliitto: tietoa MLL:sta: Pelastakaa lapset ry: Mitä teemme.

⁹⁸ Suojellaan lapsia ry: Mitä teemme; Someturva: Tietoa yrityksestä.

⁹⁹ Rikosuhripäivystys.

¹⁰⁰ Pelastakaa lapset ry 2023; Naisten linja 2024; Someturva 2024.

¹⁰¹ Suojellaan lapsia ry 2024.

The National Center for Missing & Exploited Children eli NCMEC on Yhdysvalloissa toimiva voittoa tavoittelematon järjestö, minkä tavoitteena on löytää kadonneita lapsia, vähentää ja estää lapsiin kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä¹⁰². Yhdysvaltalaisilla palveluntarjoajilla on lakisääteinen velvollisuus raportoida palveluissaan havaitsemastaan lasta seksuaalisesti esittävästä materiaalista. Havaitusta materiaalista palveluntarjoajat raportoivat NCMEC-järjestölle, mikä saatujen tietojen mukaan siirtää tiedot viranomaisille Yhdysvalloissa tai muualla maailmassa riippuen siitä, mihin saatavilla olevat tiedot johtavat.¹⁰³

NCMEC panostaa muun työnsä ohella myös koulutukseen ja heidän verkkosivuiltaan löytyy otsikon ”The issues” alta tarkempaa tietoa eri osa-alueista, joita järjestön työssä on noussut esiin. Yksi näistä osa-alueista on sextortion, mitä järjestö käsittelee laajasti teksti- kuin videomuodossa ja näiden lisäksi sivustolta on ladattavissa englannin ja espanjankielisiä esitteitä siitä mitä sextortion on. Nämä esitteet on suunnattu vanhemmille ja niiden tarkoituksena on tiedottamisen lisäksi antaa ohjeistusta siitä, miten vanhemmat voivat toiminnallaan estää lapsen joutumista uhriksi ja miten suhtautua, jos teko on jo tapahtunut. NCMEC käsittelee aihetta merkittävästi laajemmin kuin suomalaiset järjestöt ja määrittelee myös itse termin sextortion laajemmin. NCMEC kertoo sextortionin sisältävän uhkailua tai kiristystä ja motiivina voi olla taloudellinen hyöty, tekijä haluaa lisää seksuaalista materiaalia tai muuta seksuaalista kanssakäymistä uhrin kanssa. Kiristämiseen hyödynnettävän materiaalin tekijä on voinut saada haltuunsa huijaamalla, pakottamalla tai varastamalla. NCMEC ylläpitää CyberTipline-palvelua, mihin niin palvelun tarjoajat kuin yksityishenkilöt voivat raportoida väärinkäytöksistä. Palveluun raportoitujen tapausten perusteella sextortion tapauksissa on havaittu merkittävää kasvua etenkin niiden tapausten osalta, joissa motiivina on raha. NCMEC kertoo, että teini-ikäisten poikien osuus uhreissa korostuu.¹⁰⁴

Järjestön mukaan he ovat vuonna 2023 vastaanottaneet yli 186 819 raporttia verkossa tapahtuvasta houkuttelusta mukaan lukien sextortion piirteitä omaavat teot. Tämä on järjestön mukaan yli 300 % enemmän kuin vuonna 2021, jolloin raporttien määrä oli 44 155. Kaiken kaikkiaan raportteja on vuonna 2023 vastaanotettu 36,2 miljoonaa liittyen lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön verkossa. Valtaosa hieman alle 36 miljoonaa raporttia on liittynyt lasta

¹⁰² The National Center for Missing & Exploited Children: About Us.

¹⁰³ The National Center for Missing & Exploited Children: Our Impact: Reports by ESPs.

¹⁰⁴ The National Center for Missing & Exploited Children: The Issues: Sextortion.

seksuaalisesti esittävään materiaaliin. mistä palveluntarjoajilla on lakisääteinen velvollisuus raportoida.¹⁰⁵

Yhdysvaltalaisen Thorn järjestön tavoitteena on luoda teknologisia ratkaisuja, joiden avulla voidaan taistella lasten seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan¹⁰⁶. He ovat julkaisseet blogipäivityksen sextortionista otsikolla ”Sextortion: What it is, How it Happens and Who’s at Risk”. Tämän päivityksen sisältö on hyvin samankaltainen kuin NCMEC järjestön julkaisu. Thornin päivitys sisältää myös videoita ja tilastoja tekstin lisäksi. Thorn myös viittaa useasti NCMEC järjestöön niin tilastojen kuin CyperTipline-palvelun osalta. Thorn myös lisää omassa päivityksessään sen, että teot eivät tapahdu vain yhdessä paikassa. Uhriksi voi joutua niin sosiaalisessa mediassa, seuranhakusovelluksissa kuin pelialustoilla. Julkaisussa kerrotaan myös, mitkä tekijät voivat altistaa sextortionin uhriksi joutumiselle. Häpeän merkitystä korostetaan siinä, että nuori ei ole uskaltanut hakea apua ajoissa, kun häntä on ryhdytty kiristämään. Verkon kautta tapahtuva vuorovaikutus ihmisten kanssa, jotka tunnetaan vain verkossa, on nuorille niin normaalia ettei osata olla varuillaan ja näennäinen ystävyys voikin muuttua nopeasti pakottamiseksi ja kiristykseksi. Tämän vuoksi nuori saattaa kokea, että on tilanteessa omaa syytään eikä näe itseään uhrina. Päivityksessä tuodaan ilmi myös tilanteen vakavuutta siinä, että se voi johtaa itsetuhoisuuteen.¹⁰⁷

Thorn on julkaissut myös blogipäivityksen otsikolla ”Sextortion survivors share their stories to help other victims”. Päivityksessä kerrotaan Thorn-järjestön tehneen kyselyn sextortioniin liittyen ja he olivat saaneet vastauksia yli 1600 uhrilta. Vastaukset olivat auttaneet ymmärtämään uhrien kokemuksia. Vertaistuella on merkitystä ja blogipäivitys toimii osana tätä, kun mahdolliset uhrin pääsevät lukemaan ja kuulemaan toisten kokemuksia. Tästä voi olla uhrille hyötyä oman traumansa parantamisessa. Blogissa tuodaan esille, että tilanne ei ole uhrin syy ja hänen ei tule syyttää itseään ja asiasta tulisi kertoa jollekulle, ettei jää murehtimaan yksin. Mikäli asiaa ei käsittele se voi eskaloitua mielessä ja johtaa vakaviin mielenterveyden ongelmiin.¹⁰⁸

¹⁰⁵ The National Center for Missing & Exploited Children: Our Impact.

¹⁰⁶ Thorn: About.

¹⁰⁷ Thorn 2024, Sextortion: What it is, How it Happens and Who’s at Risk.

¹⁰⁸ Thorn 2024, Sextortion survivors share their stories to help other victims.

Useat Suomessa toimivat järjestöt ovat käsitelleet kuvilla kiristämistä verkkosivuillaan ja käyttäneet sextortion-termiä. Järjestöjen julkaisuista on havaittavissa, että sextortionin määrittely on hyvin samankaltaista: sillä viitataan tekoihin, joissa sosiaalisessa mediassa kiristetään uhreja seksuaalisilla kuvilla tai videoilla, tyypillisesti taloudellisessa tarkoituksessa. Sextortion yhdistetään vahvasti verkossa tapahtuviin rikoksiin. Tutkimusaineiston haussa ei löytynyt julkaisuja, joissa sextortion-termiä olisi käytetty kuvaamaan reaali maailmassa tapahtuvaa kiristystä. Kuitenkin tilanteet, joissa kiristäjä hallitsee kuvamateriaalia ja käyttää sitä pakottaakseen uhrin esimerkiksi seksuaalisiin tekoihin tai muuhun haluamaansa toimintaan, ovat mahdollisia. Kansainvälisesti sextortionia käsitellään laajemmin sekä julkaisujen määrän että termin määrittelyn osalta. Silti myöskään ulkomaiset järjestöt eivät juurikaan huomioi sextortionin esiintymistä reaali maailmassa.

Poliisin lisäksi myös järjestöillä on merkittävä rooli valistustyössä, ja nämä toimijat tukevat toisiaan ennaltaehkäisyssä. Valistustyö on keskeistä niin sextortionin kuin muidenkin vastaavien ilmiöiden esiin tuomisessa. Kun ilmiö tunnetaan paremmin, sekä uhrin että ammattilaiset pystyvät reagoimaan siihen tehokkaammin – uhrin osaavat hakea apua, ja ammattilaiset pystyvät tarjoamaan sitä oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti.

4.3 Uutisointi

Seuraavaksi tutkimuksessa tarkastellaan, miten sextortionista puhutaan suomalaisessa uutismediassa. Analyysin avulla tullaan selvittämään, millaisia puhetapoja ja näkökulmia ilmiöön liitetään, ketkä pääsevät ääneen ja millaisia ratkaisumalleja esitetään. Selvitetään toistavatko uutismediat ensisijaisesti viranomaisten ja asiantuntijoiden viestejä vai ovatko tehneet omaa tutkivaa journalismia aiheeseen liittyen. Uutisaineiston hakemiseen käytetty hakusanoja: ”sextortion” ja ”kuvilla kiristäminen”. Hakusanoja käytetty Googlen uutiset palvelussa news.google.com, jonka hakutuloksiin tulee useita suomalaisia uutisia julkaisevia medioita.

4.3.1 Sextortion

Google News palvelussa hakusana ”sextortion” antaa 10 julkaistua uutista ja vanhin julkaisuista on julkaistu vuonna 2016. Tulosten vähäisyys osoittaa sen, että termiä ei

suomalaisessa mediassa juurikaan käytetä tai asiasta ei uutisointia ole. Helsingin Sanomat on 2024 käyttänyt otsikossaan termiä ”seksikiristys”¹⁰⁹. Tämä termi on laaja ja ei oikeastaan kerro mistä on kyse. HS:n otsikossa kuitenkin mainitaan kuvan lähettäminen, mikä otsikkotasolla rajaa aihepiiriä ja antaa lukijalle käsityksen siitä mistä suurin piirtein on kysymys.

Ilta-Sanomat on käyttänyt sextortion-termiä kuvatakseen sähköpostitse tehtävää massoihin kohdistuvaa kiristämisyrittystä. Kyseessä on uutisen mukaan teko, missä uhrista kerrotaan olevan salaa kuvattua materiaalia, kun hän on vierailut aikuisviihdesivustoilla. Kiristuksen tavoitteena tekijöillä on saavuttaa taloudellista hyötyä.¹¹⁰

Edellä mainitut mukaan lukien sextortion-ilmiotä koskeva uutisointi Google News haun perusteella osoittaa, että media kehystää ilmiön pääosin vakavana, kasvavana ja uhkaavana rikos- ja turvallisuusongelmana. Diskurssianalyysin näkökulmasta uutisointi rakentuu vahvasti kahden keskeisen strategian varaan: sensaatiohakuisen ja pelkoa herättävän narratiivin sekä asiapohjaisen informatiivisuuden yhdistelmään. Näiden strategioiden suhde vaihtelee eri medioissa, mikä vaikuttaa siihen, millainen kuva sextortionista muodostuu julkisessa keskustelussa.

Monet uutisotsikot käyttävät vahvoja ja tunteisiin vetoavia ilmauksia, kuten ”karmea ilmiö yleistyy Suomessa”¹¹¹, ”seksikiristäjät keksivät uuden tempun”¹¹² ja ”itsemurhaan kuudessa tunnissa”¹¹³. Näiden sanavalintojen kautta rakentuu diskurssi, jossa sextortion kuvataan pysäyttämättömästi leviävänä uhkana, joka voi kohdata ketä tahansa ja jolla on tuhoiset seuraukset. Erityisesti itsemurhatapauksia käsittelevissä uutisissa käytetään yksilötason tragedioita yleisen uhkakuvan vahvistamiseen. Tämä herättää kysymyksen siitä, missä määrin uutisointi lisää tietoisuutta ja missä määrin se ruokkii paniikkia ja pelkoa. Visuaalinen esitystapa tukee tätä uhkakeskeistä kehystä. Useimmat uutisten kuvitukseen käytetyt kuvat ovat pimeitä, varjoisia ja teknologiapainotteisia. Kuvissa voi olla henkilö naputtelemassa puhelintaan hämärässä huoneessa, tietokoneruudulla näkyvä uhkaava varoitus tai anonyymi siluettihahmo. Tällainen kuvasto vahvistaa käsitystä sextortionista tuntemattomana,

¹⁰⁹ Helsingin Sanomat 9.7.2024.

¹¹⁰ Ilta-Sanomat 21.11.2024.

¹¹¹ Iltalehti 4.12.2023.

¹¹² Iltalehti 21.11.2024.

¹¹³ MTV Uutiset 15.06.2024.

kasvottomana ja kontrolloimattomana verkkouhkana, mikä puolestaan voi lisätä pelon tunnetta lukijoiden keskuudessa.

Vaikka uutisointi on monin paikoin sensaatiohakuista, osa artikkeleista pohjautuu asiantuntijalähteisiin, tutkimuksiin ja viranomaistiedotteisiin. Esimerkiksi Yleisradion uutisessa käsitellään tutkimusta, joka osoittaa sextortionin olevan luultua yleisempää.¹¹⁴ Osassa uutisointia on käytetty poliisin lausuntoja vahvistamaan uutisten asiapohjaisuutta¹¹⁵. Tämä antaa lukijoille tietoa ilmiön laajuudesta ja mekanismeista sekä ennaltaehkäisevistä keinoista.

Edellä mainitusta huolimatta asiapohjaisuus jää usein toissijaiseksi dramaattisten tapauksertomusten rinnalla. Vaikka poliisi varoittaa sextortionin vaaroista ja antaa suosituksia, nämä viestit hukkuvat helposti järkyttävien otsikoiden ja traagisten tarinoiden sekaan. Tämä voi johtaa siihen, että lukijat eivät välttämättä hahmota ilmiön rakenteellisia ulottuvuuksia, kuten rikollisten toimintamalleja ja ennaltaehkäisevän työn merkitystä. Eri mediat kehystävät sextortionin eri tavoin. Iltapäivälehdet, kuten Ilta-Sanomat ja Iltalehti, painottavat voimakkaasti sensaatiohakuisuutta, mikä näkyy raflaavissa otsikoissa ja dramaattisissa kuvavalinnoissa. Tällaiset julkaisut nojaavat klikkiotsikoihin ja tunteisiin vetoavaan uutisointiin, mikä voi osaltaan luoda liioiteltua uhkakuvaa ilmiöstä. Toisaalta Helsingin Sanomat ja Yle lähestyvät aihetta hieman analyttisemmin, käyttäen asiantuntijahaastatteluja ja tutkimustietoa osana uutisointia. Näissä medioissa sextortion käsitellään usein laajemmassa yhteydessä, esimerkiksi osana laajempaa digitaalista rikollisuutta tai verkkoturvallisuuden kehitystä. Tämä auttaa ymmärtämään ilmiön monimuotoisuutta, mutta ei poista kokonaan pelkoa luovaa näkökulmaa uutisoinnista.

Sensaatiohakuisuuden ongelma on siinä, että se voi aiheuttaa tarpeetonta paniikkia ja johtaa harhaanjohtaviin käsityksiin ilmiön yleisyydestä ja mekanismeista. Kuitenkin uutisoinnin ansiosta sextortion saa näkyvyyttä, mikä voi edistää ilmiön tunnistamista ja uhrien tukemista. Jatkossa olisi tärkeää, että media tasapainottaisi narratiiviaan ja tarjoaisi enemmän käytännön tietoa siitä, miten sextortionilta voi suojautua ja miten viranomaiset sitä torjuvat.

¹¹⁴ YLE 12.5.2016.

¹¹⁵ MTV Uutiset 07.09.2022; Vihdin uutiset 7.7.2016.

4.3.2 Kuvilla kiristäminen

Google News palvelussa hakusana ”kuvilla kiristäminen” antaa myös 10 julkaistua uutista ja osa julkaisuista on samoja kuin ”sextortion” haulla saaduissa tuloksissa on esiintynyt. Tämä osoittaa, että termit ovat osittain synonyymeja uutismediassa. Kuitenkin haku ”kuvilla kiristäminen” laajentaa hakutuloksissa esiintyviä rikosmuotoja.

Haualla tulee uutisointia teknologiasta, mikä mahdollistaa kuvien muokkaamisen alastonkuviksi. Uutisoinnissa kerrotaan, että muokattuja kuvia voidaan katselun ja jakamisen lisäksi hyödyntää muun muassa kiristys tarkoituksessa.¹¹⁶ Kiristyksen tullessa toimintaan mukaan, asia voidaan katsoa menevän sextortion termin alle, vaikka kuva ei olisikaan aito ja uhrin itsensä tekemä.

Hakutuloksista käy ilmi, että uutisointi kuvilla kiristämisestä rakentuu pitkälti rikosdiskurssin varaan. Poliisi toimii keskeisenä tiedonlähteenä, ja uutiset perustuvat usein viranomaisten varoituksiin, tutkintaan tai yksittäisiin rikostapauksiin. Ilmiö esitetään laajenevana ja vaarallisena, ja sen vakavuutta korostetaan toistuvasti.

Uhreina esiintyvät erityisesti nuoret, ja uutisointi painottaa heidän haavoittuvuuttaan.

Riippuen uutisoitavan rikoksen tekotavasta, teinipojat ja nuoret naiset mainitaan yleisimmin kohteina, mikä luo kuvaa siitä, että ilmiö koskettaa erityisesti näitä ryhmiä.

Naiset ovat enemmän uhreina tekemuotoon, jossa heidän kuviaan muokataan alastonkuviksi.

Teinipojat taas ovat uhreina tekemuodoissa, missä uhri saadaan itse lähettämään itsestään arkaluonteista materiaalia.¹¹⁷

4.3.3 Hakutulosten vertailu

Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella suomalaisen median uutisointia. Hakutuloksia analysoidessa on havaittavissa, että ”kuvilla kiristäminen” hakusanana antaa hieman enemmän tuloksia Suomeen liittyvästä uutisoinnista. ”Sextortion” sanalla tehty haku antaa taas hieman enemmän ulkomaille viittaavaa uutisointia. On kuitenkin syytä huomioida, että kummallakin haulla tuloksia on tullut liian vähän siihen nähden, että voitaisiin tehdä merkittäviä johtopäätöksiä.

¹¹⁶ Ilta-Sanomat 6.1.2024; Ilta-Sanomat 18.10.2024.

¹¹⁷ Ilta-Sanomat 6.1.2024; Ilta-Sanomat 18.10.2024; MTV Uutiset 15.06.2024.

Molempien hakujen tuloksissa esiintyy useampi Ilta-Sanomien tai Iltalehden julkaisema uutinen. Näiden uutismedioiden otsikointi on dramatisoivaa ja sensaationhakuista. Otsikoissa ja uutisten sisällöissä on havaittavissa tunteisiin vetoavaa kieltä, mikä korostaa sensaationhakuisuutta. Sensaationhakuisuuden vastineeksi molemmilla hauilla esiintyy asiapainotteisia tuloksia ja näissä uutisissa käytetään muun muassa poliisin asiantuntijalausuntoja.

4.4 Yhteenveto ja vertailu

Sextortionin näkyvyys julkisuudessa on monimutkainen ilmiö, joka ilmenee eri tavoin viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja median viestinnässä. Tämän luvun tarkoituksena on ollut tarkastella, miten sextortionista puhutaan julkisuudessa edellä mainittujen tahojen toimesta. Tarkastelun kohteena on ollut millaisia näkökulmia eri toimijat tuovat esille ja miten ilmiön näkyvyys vaikuttaa sen torjuntaan ja uhrien asemaan.

Viranomaisten rooli näkyvyydessä on tasapainoilla tutkinnallisten tarpeiden ja julkisen tiedottamisen välillä. Seksuaalirikostutkinnassa ei aina voida kertoa yksityiskohtia keskeneräisistä tapauksista, mutta samalla tietoisuuden lisääminen on tärkeää uhrien rohkaisemiseksi ilmoittamaan rikoksista. Viranomaiset ovat viime vuosina panostaneet ennaltaehkäisevään työhön ja sosiaalisen median kampanjoihin, jotka lisäävät tietoa sextortionin riskeistä ja toimintaohjeista.

Kansalaisjärjestöt ovat aktiivisia sextortionin näkyväksi tekemisessä ja tietoisuuden lisäämisessä. Niiden toiminta keskittyy sekä uhrien tukemiseen että ilmiön ennaltaehkäisyyn, ja ne korostavat empatian sekä tukipalveluiden merkitystä. Järjestöt pyrkivät myös vaikuttamaan lainsäädäntöön ja politiikkaan, jotta sextortion tunnistettaisiin paremmin rikosprosessissa ja uhrien oikeudet turvattaisiin paremmin.

Media käsittelee sextortiona usein rikoskertomusten ja varoittavien esimerkkien kautta. Tapauskertomukset saavat huomiota, mutta laajempi yhteiskunnallinen keskustelu ilmiön rakenteellisista juurisyistä jää usein pinnalliseksi. Sensaationhakuisuus voi toisinaan varjostaa uhrien asemaa ja johtaa syyllistämiseen, mikä heikentää heidän halukkuuttaan hakea apua. Toisaalta media tarjoaa myös alustan asiantuntijoille ja viranomaisille tuoda esiin ennaltaehkäiseviä viestejä ja oikeudellisia näkökulmia.

Kun sextortion ilmiö tunnistetaan paremmin sekä yksilöt että yhteiskunta osaavat reagoida siihen tehokkaammin. Sensitiivisen ja arkaluonteisen aiheen ollessa kyseessä tulee huomioida, että vääristynyt tai yksipuolinen käsittely voi vaikuttaa uhrien ajatuksiin omasta avuntarpeesta. Sensaatihakuisuus ja itsemurhiin viittaavalla uutisoinnilla uhriksi joutunut voi ajatella, ettei hän tarvitse apua, koska hänen tilanteensa ei ole näin ”paha”, kuin uutisoinnissa annetaan ymmärtää. Jatkossa olisi tärkeää lisätä moniäänistä ja asiantuntevaa keskustelua sextortionista, jotta ilmiöstä muodostuisi realistinen ja kattava kuva.

5 Lopuksi

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ollut tarkastella sextortion-ilmiötä keskittyen sen keskeisiin piirteisiin, uhrien ja tekijöiden profiileihin sekä ilmiön näkyvyyteen yhteiskunnassa. Tutkimuksen tarkoituksena on ollut laaja-alaisesti lisätä ymmärrystä ilmiöstä, minkä vuoksi olen katsonut tarpeelliseksi käsitellä kaikkia edellä mainittuja. Seuraavaksi käsittelen tutkimustuloksia ja niiden merkitystä, pohdin mitä toimenpiteitä voidaan tehdä ilmiön sisältämien tekojen ennalta estämiseksi sekä mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

5.1 Tutkimustulokset ja niiden merkitys

Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt vastaamaan kahteen tutkimuskysymykseen: mitkä ovat sextortionin keskeiset tunnuspiirteet, riskitekijät ja vaikutukset sekä miten sextortion-ilmiötä käsitellään julkisuudessa eri toimijoiden toimesta. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että sextortion ei ole yksiselitteinen vaan se on moniulotteinen rikosilmiö, joka yhdistää seksuaalirikollisuuden ja kiristyksen elementtejä. Se perustuu uhrin häpeään, pelon ja haavoittuvuuden hyväksikäyttöön, ja tekijän tavoitteena voi olla taloudellinen hyöty, seksuaalinen tyydytys tai vallankäyttö.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni liittyen tutkimus on osoittanut, että sextortionin keskeisiä piirteitä ovat tekijän manipulatiiviset toimintamallit, sosiaalisen median hyväksikäyttö rikoksen alustana sekä uhrin kontrollointi uhkaamalla arkaluonteisen materiaalin levittämisellä. Sextortionin uhrien profiileissa on monimuotoisuutta, mutta tutkimuksessa on käynyt ilmi, että alaikäiset, erityisesti teini-ikäiset pojat, muodostavat merkittävän riskiryhmän. Tämä havainto haastaa perinteisen käsityksen seksuaalirikosten uhreista ja osoittaa tarpeen kohdistaa ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä myös tähän kohderyhmään. Oman havaintoni mukaan tyypillinen seksuaalirikoksen uhri olisi nainen tai alaikäinen tyttö. Lisäksi tutkimus tuo esiin sextortionin tekijäprofiileja, joissa voidaan erottaa yksittäiset toimijat ja järjestäytyneempi toiminta. Tutkimuksessa ei kuitenkaan pystytty osoittamaan, että järjestäytyneempi toiminta olisi järjestäytyneiden rikollisverkostojen organisoimaa, mutta sitä ei myöskään voitu sulkea pois vaihtoehdoista. Yksittäisten tekijöiden motiivit vaihtelevat vallankäytöstä ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä taloudelliseen hyötyyn, kun taas järjestäytyneempi toiminta keskittyy systemaattiseen, laajamittaiseen kiristystoimintaan, jossa tavoitteena on ensisijaisesti rahallinen hyöty.

Tutkimuskysymyksen mukaisesti olen pyrkinyt selvittämään sextortionin vaikutuksia uhreihin. Tutkimustuloksen perusteella vaikutukset voivat potentiaalisesti olla vakavia ja pitkäkestoisia. Uhreilla voi ilmetä erilaisia oireita, kuten masennusta, ahdistusta, traumperäisiä stressihäiriötä sekä ongelmia itsetunnon kanssa ja sosiaalisissa suhteissa. Verkossa tapahtuvat seksuaalirikokset saatetaan edelleen nähdä vähemmän haitallisina kuin fyysisessä maailmassa tapahtuvat teot, mutta tutkimukseni tulokset tukevat käsitystä, jonka mukaan sextortion voi olla uhrille yhtä traumaattinen kokemus kuin fyysinen seksuaalirikos. Erityisen vakavaksi ilmiön tekee se, että materiaali voi levitä laajasti ja pysyä internetissä pitkään, mikä luo uhrille jatkuvan pelon ja kontrollin kokemuksen.

Toiseen tutkimuskysymykseen, joka koskee sextortionin näkyvyyttä ja siitä käytävää keskustelua eri toimijoiden keskuudessa, tutkimus tuo esiin merkittäviä havaintoja. Ilmiön julkinen käsittely on edelleen hajanaista, ja eri tahojen viestintä vaikuttaa siihen, kuinka hyvin sextortion tunnistetaan ja miten tehokkaasti siihen puututaan. Viranomaisten viestintä on usein varovaista ja keskittyy yleisiin varoituksiin, mutta käytännönläheisiä neuvoja uhrien tukemiseksi tai tekijöiden toimintamallien avaamiseksi annetaan vähän. Tämä voi johtaa siihen, että uhrin eivät tunnista olevansa sextortionin kohteena tai eivät tiedä, miten tilanteessa tulisi toimia. Järjestöillä on keskeinen rooli ilmiön esiin tuomisessa ja ennaltaehkäisevässä työssä, mutta niiden resurssit ovat rajalliset, mikä rajoittaa niiden mahdollisuuksia tavoittaa riskiryhmiä ja tukea uhreja laajamittaisesti.

Median rooli sextortionin käsittelyssä on kaksijakoinen. Toisaalta media nostaa ilmiötä esiin ja lisää tietoisuutta, mutta samalla uutisointi voi keskittyä yksittäisiin tapauksiin draama- ja klikkihakuisuus tavoitteena sen sijaan, että se tarjoaisi kattavaa tietoa ilmiön rakenteellisista piirteistä ja torjuntakeinoista. Tämä vaikuttaa siihen, miten ilmiö nähdään yhteiskunnassa ja millaisia asenteita se herättää. Jos sextortionin käsittely mediassa painottuu yksittäisiin tapauksiin, voi jäädä huomioimatta se, että kyseessä on laajamittainen rikosilmiö, joka vaatii rakenteellisia torjuntakeinoja.

Tutkimuksen perusteella sextortionin torjumiseksi tarvitaan monialaista yhteistyötä, jossa viranomaiset, järjestöt, media ja teknologiayritykset toimivat yhdessä. Ennaltaehkäisyn kehittäminen on kriittistä, sillä sextortionin torjunta rikostutkinnan keinoin on usein haastavaa ja uhrien ilmoitusalttius on matala. Lisäksi teknologian kehitys on luonut uusia tapoja

sextortionin toteuttamiselle, kuten tekoälyn mahdollistamat kuvamanipulaatiot, jotka vaikeuttavat ilmiön tunnistamista ja estämistä. Tämä asettaa uudenlaisia haasteita niin lainsäädännölle kuin rikostorjunnallekin.

Kaiken kaikkiaan tutkimus vastaa tutkimuskysymyksiin osoittamalla, että sextortion on laajeneva ilmiö, jonka torjumiseksi tarvitaan parempaa viestintää, lainsäädäntöä ja teknologisia ratkaisuja. Sen vaikutukset uhreihin voivat olla vakavia ja pitkäkestoisia, ja erityisesti alaikäisiin kohdistuva sextortion vaatii kohdennettuja ennaltaehkäisytoimia. Tietoisuuden ja suojautumisen kannalta olisi tärkeää, että sextortionin näkyvyyttä tulisi lisätä ja käsittelyä yhteiskunnassa tulisi kehittää entistä yhtenäisemmäksi ja kohdennetummaksi.

5.2 Tutkimuksen haasteet ja jatkotutkimus

Tutkimussuunnitelma vaiheessa ja aineiston kartoituksessa ymmärsin aiheen haastavuuden. Aihe on arkaluonteinen ja lähestymistapa aiheeseen edellytti tarkkaa pohdintaa. Tekojen vaikutukset uhreihin osio oli eniten pohdintaa aiheuttanut osa-alue. Tutkimuksen laajuus ja itselleni asettama aikataulu rajasivat sen, etten pitänyt kohtuullisena uhrien haastatteluja aineiston hankkimiseksi. Haastattelut olisivat vaatineet aikaa ja uhrien tukitoimien varmistamisen, mihin minulla ei tutkimuksen tekijänä ollut riittäviä resursseja.

Sextortion on ilmiönä monitahoinen, ja sen laajuuden hahmottaminen tilastojen ja aiemman tutkimuksen perusteella osoittautui vaikeaksi. Suomessa sextortiona ei tilastoida erillisenä rikoslajina, vaan se sisältyy eri rikosnimikkeiden, kuten kiristyksen ja useiden eri seksuaalirikosten alle. Tämä tekee ilmiön tarkasta määrällisestä arvioinnista haastavaa ja vaikuttaa siihen, kuinka kattavan kuvan asiaan perehtyvä viranomaiset ja tutkijat voivat siitä muodostaa. Lisäksi aineiston keruuseen liittyviä haasteita aiheutti tutkimuslupakäytäntö poliisihallinnossa, minkä vuoksi viranomaishaastattelut jäivät pois tutkimuksesta. Tämä rajoitti näkökulmia erityisesti tekijöiden toimintatapojen ja rikostorjunnan haasteiden osalta.

Sextortionin tutkimusta vaikeuttaa myös uhrien matala ilmoitusalttius. Monet uhrit kokevat häpeää eivätkä halua raportoida kokemuksiaan, mikä johtaa piilorikollisuuden ilmiöön ja vaikeuttaa kokonaiskuvan muodostamista. Tämä näkyy myös tutkimuskirjallisuuden saatavuudessa: aiemmat tutkimukset keskittyvät usein laajemmin verkkovälitteisiin seksuaalirikoksiin, eikä sextortionista ole suomenkielistä tutkimusta kattavasti saatavilla.

Tämä osoittaa tarpeen jatkotutkimukselle, joka keskittyisi esimerkiksi uhritutkimuksiin, jotta sextortionin vaikutuksia ja uhrien avuntarvetta ymmärrettäisiin paremmin.

Jatkossa olisi myös tärkeää selvittää tarkemmin sextortionin ja järjestäytyneen rikollisuuden välistä yhteyttä, sillä tutkimuksessa ilmeni viitteitä siitä, että ilmiö on organisoidumpaa erityisesti taloudellisessa sextortionissa. Lisäksi teknologian kehittyessä sextortionin muodot muuttuvat jatkuvasti ja tekoälyn mahdollistamat manipulaatiot luovat uusia haasteita niin uhrien tunnistamiselle kuin ilmiön torjumisellekin. Näiden muutosten tutkiminen ja lainsäädännöllisten ratkaisujen kehittäminen ovat keskeisiä tulevaisuuden haasteita.

Tutkimuksen perusteella olen sitä mieltä, että sextortionin torjumiseksi tarvitaan laajempaa moniammatillista ja kansainvälistä yhteistyötä sekä tutkimuksen että käytännön toimien osalta. Jatkossa tulisi erityisesti tarkastella, miten viranomaiset, järjestöt ja teknologiayritykset voivat kehittää yhteistyötään uhrien tukemisessa ja ilmiön ennaltaehkäisyssä. Kehittyvien käytänteiden avulla voidaan edistää sextortionin ennaltaehkäisyä ja parantaa uhrien tilannetta.

Lähteet

Linkit tarkistettu 20.3.2025

Haastattelut

Nina Vaaranen-Valkonen. Asiantuntijahaastattelu. 31.1.2025 (Haastattelija Tuomas Lindholm, muistiinpanot tekijän hallussa).

Uutissivut

Helsingin Sanomat 30.5.2024. ”Sextortion” on muuttunut yhä vakavammaksi ilmiöksi, kertoo BBC – Tapaukset noudattavat usein samaa kaavaa, <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010463356.html>

Helsingin Sanomat 9.7.2024. Poika lähetti kuvan itsestään ja vain tunteja myöhemmin tappoi itsensä: Seksi-kiristys yleistyy hälyttävää vauhtia Yhdysvalloissa, <https://www.hs.fi/maailma/art-2000010552802.html>

Iltalehti 21.11.2024. Seksikiristäjät keksivät uuden tempun, <https://www.iltalehti.fi/digi uutiset/a/ffc5bd70-aa7c-4915-afb9-890652482f75>

Iltalehti 4.12.2023. Karkea ilmiö yleistyy Suomessa: Tätä on ”sextortion”, <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/f5ee3455-e855-468b-b678-aca65bdbab54>

Ilta-Sanomat 18.10.2024. Tytöiltä ja naisilta poistetaan vaatteet – julma ilmiö räjähti, <https://www.is.fi/digitoday/art-2000010771615.html>

Ilta-Sanomat 19.6.2017. ”Sextortion” yleistyi rajusti – näin karu seksikiristysilmiö pyörii Suomessa, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005260253.html>

Ilta-Sanomat 21.11.2024. Et halua nähdä kuvaa kodistasi tällaisessa viestissä – älä missään nimessä reagoi, <https://www.is.fi/digitoday/art-2000010835844.html>

Ilta-Sanomat 6.1.2024. Naisten riisuminen alasti puhelimella räjähti käsiin, <https://www.is.fi/digitoday/art-2000010054696.html>

MTV Uutiset 07.09.2022. Nuoria poikia kiristetty intiimien kuvien välityksellä – poliisi kehottaa harkitsemaan tarkkaan, minkälaisia kuvia someen laittaa,

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuoria-poikia-kiristetty-somessa-intiimien-kuvien-valityksella-poliisi-kehottaa-harkitsemaan-tarkkaan-minkalaisia-kuvia-itsestaan-somekanaviin-laittaa/8506314>

MTV Uutiset 15.06.2024. Alastonkuvilla kiristäminen ajoi Jordanin, 17, itsemurhaan kuudessa tunnissa – sextortion-ilmio on levinnyt myös Suomeen,

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/alastonkuvilla-kiristaminen-ajoi-jordanin-17-itsemurhaan-kuudessa-tunnissa-sexortion-ilmio-on-levinnyt-myos-suomeen/8955518>

The Guardian 22.8.2024. National Crime Agency threatens extraditions over rise in sextortion cases, <https://www.theguardian.com/uk-news/article/2024/aug/21/national-crime-agency-threatens-extraditions-rise-in-sexortion-cases?>

Vihdin uutiset 7.7.2016. Nettipoliisi Fobba muistuttaa miehiä: "Pitäkää pelivehkeenne pois web-kamerasta", <https://www.vihdinuutiset.fi/paikalliset/3478037>

YLE 12.5.2016. Tutkimus: Alastonkuvilla kiristäminen on luultua yleisempää, <https://yle.fi/a/3-8875431>

Verkkosivustot

Australian Centre to Counter Child Exploitation (ACCCE) Sextortion, Luettu 5.2.2025, <https://www.acce.gov.au/sexortionhelp>

Blackfog 28.2.2024. Image Extortion: A Sinister new Tactic for Ransomware, <https://www.blackfog.com/image-extortion-sinister-new-tactic-for-ransomware/>

Digital Forensics Corp 26.12.2024. The Role of Deepfakes In Sextortion, <https://www.digitalforensics.com/blog/software/the-role-of-deepfakes-in-sexortion/?srsrtid=AfmBOoppNAvevPddrGK5g7wxVS2A9kFdKYlhcuLp3TojKrhFq9jNEWX2>

Europol. Online sexual coercion and extortion of children. Luettu 11.2.2025, <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/child-sexual-exploitation/online-sexual-coercion-and-extortion-of-children>

Federal Bureau of Investigation FBI. Sextortion. Luettu 25.2.2025, <https://www.fbi.gov/how-we-can-help-you/scams-and-safety/common-frauds-and-scams/sextortion>

Helpguide. Dealing with Revenge Porn and “Sextortion”. Luettu 6.2.2025, <https://www.helpguide.org/relationships/domestic-abuse/dealing-with-revenge-porn>,

Kyberturvallisuuskeskus – Traficom 16.6.2023. Pornokiristystä runsaasti liikkeellä – älä usko huijarien väitteitä, <https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/ajankohtaista/pornokiristysta-runsaasti-liikkeella-ala-usko-huijarien-vaitteita>

Kysy, kohtaa ja kuuntele - Opas seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn nuorisotyössä 2020. Merja-Maaria Oinas, Mika Pietilä & Venla Tuohino (toim.). Koordinaatti, Oulun kaupunki. Saatavilla painettuna ja linkki sähköiseen versioon: <https://nuortenexit.fi/materiaalipankki/materiaalit-ammattilaiselle/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. Tietoa MLL:sta. Luettu 20.2.2025, <https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/>

Metropolitan Police. Sextortion. Luettu 25.2.2025, <https://www.met.police.uk/advice/advice-and-information/sexual-offences/sextortion/>

Naisten linja 18.11.2024. Kuvilla kiristäminen eli sextortion, <https://naistenlinja.fi/kuvilla-kiristaminen-sextortion/>

Netsafe 8.10.2024. Fake sextortion email scam, <https://netsafe.org.nz/scams/fake-sextortion-email-scam>

Pelastakaa lapset ry 4.12.2023. Nuorilta kiristetään rahaa alastonkuvilla – “sextortion”-ilmiö näkyy nyt myös Suomessa, <https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/nuorilta-kiristetaan-rahaa-alastonkuvilla-sextortion-ilmio-nakyy-nyt-myos-suomessa/>

Pelastakaa lapset ry. Mitä teemme. Luettu 20.2.2025, <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme/mita-teemme/>

Poliisi 24.1.2025. Poliisi pitää oppitunteja kaikille Suomen kouluille. Julkaistu, <https://poliisi.fi/-/poliisi-pitaa-oppitunteja-kaikille-suomen-kouluille>

Poliisi, Seksuaalirikokset. Luettu 23.2.2025, <https://poliisi.fi/seksuaalirikokset>

Poliisi. Poliisi.fi: Ajankohtaista. Luettu 24.2.2025, poliisi.fi/ajankohtaista

Poliisi. Poliisi.fi: Etusivu. Luettu 24.2.2025

Poliisi. Poliisi.fi: Poliisi sosiaalisessa mediassa. Luettu 24.2.2025, poliisi.fi/some

Poliisi. Poliisi.fi: Uutisarkisto. Luettu 24.2.2025, poliisi.fi/uutisarkisto

Poliisi19.6.2017. Nuorten kiristäminen alastonkuvilla lisääntynyt - Europol varoittaa ilmiöstä. Julkaistu, <https://poliisi.fi/-/nuorten-kiristaminen-alastonkuvilla-lisaantynyt-europol-varoittaa-ilmiosta>

Rikosuhripäivystys. Alastonkuvilla tai -videoilla kiristäminen. Luettu 21.2.2025, <https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/digitaalinen-vakivalta-ja-vaino/alastonkuvilla-kiristaminen/>

Rikosuhripäivystys, Jenni Kreivi 2019. Grooming on uhka lasten turvallisuudelle, julkaistu RIKU-lehdessä 3/2019. <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-3-2019/grooming-on-uhka-lasten-turvallisuudelle/>

Someturva 5.11.2024. Sextortionin monet muodot: mitä vaarallisesta ilmiöstä on tärkeää tietää? <https://www.someturva.fi/blog/sextortion-forms-what-to-know/>

Someturva. Tietoa yrityksestä. Luettu 20.2.2025, <https://www.someturva.fi/us/>

Suojellaan lapsia ry 14.11.2024. Sanojen merkitys: Terminologian merkitys lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa vastaan taistelemisessa, <https://www.suojellaanlapsia.fi/post/terminologian-merkitys>

Suojellaan lapsia ry. Mitä teemme. Luettu 20.2.2025, <https://www.suojellaanlapsia.fi/mita-teemme>

Suojellaan lapsia ry. Sinä Riität. Luettu 15.3.2025, <https://www.suojellaanlapsia.fi/sina-riitat>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto, Käsitteet ja määritelmät [verkkojulkaisu].

ISSN=2342-9151. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 23.2.2025].

Saantitapa: <https://stat.fi/til/rpk/kas.html>

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos, blogikirjoitus, Laajasalo Taina, Rossi Maria & Mäenpää Pia 2021. Eihän se edes koskaan oikeasti tavannut sitä! – Verkkovälitteisten seksuaalirikosten vaikutukset lapsiin ja nuoriin ovat yhä puutteellisesti tiedostettuja eri aloilla.

<https://blogi.thl.fi/eihan-se-edes-koskaan-oikeasti-tavannut-sita-verkkovalitteisten-seksuaalirikosten-vaikutukset-lapsiin-ja-nuoriin-ovat-yha-puutteellisesti-tiedostettuja-eri-aloilla/>

The National Center for Missing & Exploited Children: About Us. Luettu 25.2.2025, <https://www.missingkids.org/footer/about>

The National Center for Missing & Exploited Children: Our Impact: Reports by ESPs. Luettu 25.2.2025, <https://www.missingkids.org/ourwork/impact>

The National Center for Missing & Exploited Children: The Issues: Sextortion. Luettu 25.2.2025, <https://www.missingkids.org/theissues/sextortion>

Thorn 4.11.2024. Sextortion survivors share their stories to help other victims, <https://www.thorn.org/blog/sextortion-what-you-can-do/>

Thorn 4.11.2024. Sextortion: What it is, How it Happens and Who's at Risk, <https://www.thorn.org/blog/the-growing-threat-of-sextortion/>

Thorn, 2024 Caroline Neiswender, Melissa Stroebel, Sam Fitz, Patrick Toomey & Sarah Gudger. Youth Perspectives on Online Safety, 2023.

https://info.thorn.org/hubfs/Research/Thorn_23_YouthMonitoring_Report.pdf

Thorn: About. Luettu 25.2.2025, <https://www.thorn.org/about/>

Weprotect 24.11.2024. The rise of sextortion and responses to a growing crime, <https://www.weprotect.org/thematic/sextortion/>

Ålands polismyndighet. Luettu 24.2.2025, polisen.ax/startsidea

Sosiaalisen median videot

@Keskusrikospoliisi Youtube-video, Sextortion - kiristys alastonkuvilla #SayNO, 19.6.2017: <https://www.youtube.com/watch?v=yOyLMzk-OYE>

@konstaapelidaniel TikTok-video 4.10.2022:

<https://www.tiktok.com/@konstaapelidaniel/video/7150609163767254278?lang=en>

@lspoliisi Instagram-video 4.9.2024: https://www.instagram.com/p/C_e7DEQIumb/

Lainsäädäntö

Hallituksen esitys eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi, HE 13/2022,
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2022/20220013>

Korkeimman oikeuden päätökset

KKO:2018:70, diaari R2016/345, antopäivä 31.10.2018,
<https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/1540905175220.html>

KKO:2023:9, diaari R2021/473, antopäivä 03.02.2023,
<https://korkeinoikeus.fi/fi/index/ennakkopaatokset/kko20239.html>

Rikoslaki on luettavissa painetuista julkaisuista tai sähköisesti finlex.fi verkkosivustolta.
Lähteet merkitty: Laki, luku, pykälä ja nimike.

Rikoslaki 20 luku 12 § Lapsenraiskaus

Rikoslaki 20 luku 14 § Seksuaalinen kajoaminen lapseen

Rikoslaki 20 luku 15 § Törkeä seksuaalinen kajoaminen lapseen

Rikoslaki 20 luku 18 § Lapsen houkutteleminen seksuaalisiin tarkoituksiin

Rikoslaki 20 luku 19§ Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen

Rikoslaki 20 luku 23 § Määritelmät

Rikoslaki 20 luku 7 § Seksuaalisen kuvan luvaton levittäminen

Rikoslaki 25 luku 6 § Pakottaminen

Rikoslaki 31 luku 1 § Ryöstö

Rikoslaki 31 luku 3 § Kiristys

Opinnäyte

Hietjärvi Maria 2023, Online vai offline? Vuonna 2022 poliisiin tietoon tulleet verkkovälitteiset lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset, Poliisi (ylempi AMK), Poliisiammattikorkeakoulu, <https://www.theseus.fi/handle/10024/814321>

Kirjallisuus

Amado Bárbara G., Arce Fernández Ramón & Herraiz Andrés 2015: "Psychological injury in victims of child sexual abuse: a meta-analytic review". *Psychosocial intervention*, 24(1), 49–62. <https://journals.copmadrid.org/pi/art/j.psi.2015.03.002>

Cretu-Adatte Cristina, Wilfred Azi Josselin, Beaudet-Labrecque Olivier, Bunning Hazel, Brunoni Luca & Renaud Zbinden 2024: "Unravelling the organisation of ivory cyberfraudsters: Criminal networks or organised crime". *Journal of Economic Criminology*, 3(0), 5–6. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2949791424000083>

Cross Cassandra, Holt Karen & Holt J Thomas 2023: "To pay or not to pay: An exploratory analysis of sextortion in the context of romance fraud". *Criminology & Criminal Justice*, 0(0). <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/17488958221149581>

De jong Rinke, Alink Lenneke, Bijleveld Catrien, Finkenauer Catrin & Hedriks Jan 2015: "Transition to adulthood of child sexual abuse victims". *Aggression and Violent Behaviour*, 24(0). <https://www.sciencedirect-com.ezproxy.utu.fi/science/article/pii/S1359178915000506>

Edwards Matthew & Hollely M. Nick 2023: "Online sextortion: Characteristics of offences from a decade of community reporting". *Journal of Economic Criminology*, 2(0). <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2949791423000386>

Fagerlund Monica & Toivonen Virve-Maria 2021: "Rikosprosessin kesto lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa". *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja* 2021:3: Valtioneuvoston kanslia. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162701/VNTEAS_2021_3.pdf?sequence=1

Hamilton-Giachritsis Catherine, Hanson Elly, Whittle Helen & Beech Anthony 2017: "Everyone deserves to be happy and safe - A mixed methods study exploring how online and

offline child sexual abuse impact young people and how professionals respond to it”, 28–31, 51.

https://www.researchgate.net/profile/Elly_Hanson/publication/326827010_Everyone_deserve_s_to_be_happy_and_safe_A_mixed_methods_study_exploring_how_online_and_offline_child_sexual_abuse_impact_young_people_and_how_professionals_respond_to_it/links/5b656970a6fdcc94a70c69ee/Everyone-deserves-to-be-happy-and-safe-A-mixed-methods-study-exploring-how-online-and-offline-child-sexual-abuse-impact-young-people-and-how-professionals-respond-to-it.pdf

Irish Leah, Kobayashi Ihori, Delahanty Douglas L. 2010: “Long-term physical health consequences of childhood sexual abuse: a meta-analytic review”. *Journal of Pediatric Psychology*, 35(5). <https://research-ebSCO-com.ezproxy.utu.fi/c/sk551e/viewer/pdf/cuoewncxun?route=details>

Joleby Malin, Landström Sara, Lunde Carolina & Jonsson Linda S. 2021: ”Experiences and psychological health among children exposed to online child sexual abuse – a mixed methods study of court verdicts”. *Psychology, Crime & Law*, 27(2). <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1068316X.2020.1781120#abstract>

Joleby Malin, Lunde Carolina, Landström Sara & Jonsson Linda S. 2020: ”“All of Me Is Completely Different”: Experiences and Consequences Among Victims of Technology-Assisted Child Sexual Abuse”. *Frontiers in Psychology*, 11(2020). <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2020.606218/full>

Kopecký Kamil 2017: “Online blackmail of Czech children focused on so-called “sextortion” (analysis of culprit and victim behaviors)”. *Telematics and Informatics*, 34(1). <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.utu.fi/science/article/pii/S0736585316300090>

Krishna Shruthi, Dubrosa Fiona & Milanaik Ruth 2023: “Rising Threats of AI-Driven Child Sexual Abuse Material”. *Pediatrics Perspectives*, 153(2). <https://publications.aap.org/pediatrics/article/153/2/e2023063954/196409/Rising-Threats-of-AI-Driven-Child-Sexual-Abuse>

Leonard Marcella Mary 2010: ““I did what I was directed to do but he didn't touch me”: The impact of being a victim of internet offending”. *Journal of Sexual Aggression*, 16(2). <https://www-tandfonline-com.ezproxy.utu.fi/doi/full/10.1080/13552601003690526>

Martin Jennifer 2013: “Out of focus: Exploring practitioners’ understanding of child sexual abuse images on the internet”. University of Toronto Libraries. <https://library-archives.canada.ca/eng/services/services-libraries/theses/Pages/item.aspx?idNumber=1032911714>

Martin Jennifer 2015: “Conceptualizing the harms done to children in sexual abuse images Online”. *Child & Youth Services*, 36(4). <https://www-tandfonline-com.ezproxy.utu.fi/doi/full/10.1080/0145935X.2015.1092832>

Notté R.J. 2024: “Exploring the impact of sextortion on adult males: A narrative approach”. *Technology in Society*, 78(0). <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.utu.fi/science/article/pii/S0160791X24001659>

O’Gorman Tim, Stroebel Melissa, Wang Rob, Scyphers Cassie, Penrose Jennifer, Chambers Ashleigh. Newman Jennifer & Coffren Lauren 2024: “Trends in Financial Sextortion: An investigation of sextortion reports in NCMEC CyberTipline data”. Thorn and National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC). https://info.thorn.org/hubfs/Research/Thorn_TrendsInFinancialSextortion_June2024.pdf

O’Malley Roberta Ligget & Holt Karen M. 2020: “Cyber Sextortion: An Exploratory Analysis of Different Perpetrators Engaging in a Similar Crime”. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(1-2). <https://journals-sagepub-com.ezproxy.utu.fi/doi/full/10.1177/0886260520909186>

O’Malley, Roberta Ligget 2023: “Short-Term and Long-Term Impacts of Financial Sextortion on Victim’s Mental Well-Being”. *Journal of Interpersonal Violence*, 38(13-14) <https://doi.org/10.1177/08862605231156416>

Papalia Nina L., Luebbers Stefan, Ogloff James RP., Cutajar Margaret & Mullen Paul E. 2017: “The long-term co-occurrence of psychiatric illness and behavioral problems following child sexual abuse”. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 51(6). <https://journals-sagepub-com.ezproxy.utu.fi/doi/full/10.1177/0004867416667232>

Priebe Gisela 2009: “Adolescents’ experiences of sexual abuse-prevalence, abuse characteristics, disclosure, health and ethical aspects”. *Faculty of Medicine* (2009:44), 64. Lund University. <https://lup.lub.lu.se/search/publication/1389603>

Rathod Sarthak, Gaur Madhav, Parihar Krishna, Kumar Akhlesh & Dr. Jain S. K. 2021: “Tracing of the Blackmailers in Sextortion Case and Tactics to Defend It – An Experimental Cybercrime Case Study”. *International Journal of Scientific Research in Computer Science, Engineering and Information Technology*, 7(4).

<https://www.academia.edu/download/69100303/CSEIT217414.pdf>

Ray Alana & Henry Nicola 2024: “Sextortion: A Scoping Review”. *Trauma, Violence, & Abuse*, 26(1).. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/15248380241277271>

Tzani Calli, Ioannou Maria, Fletcher Rachel & Williams Thomas James Vaughan 2024: “Psychological factors leading to sextortion: The role of personality, emotional factors and sexual needs in victimization”. *Computers in Human Behavior*, 159(0),

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0747563224001912>

Whittle Helen, Hamilton-Giachritsis Catherine, Beech Anthony & Collings Guy 2013: “A review of online grooming: Characteristics and concerns”. *Aggression and Violent Behavior*, 18(1). <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.utu.fi/science/article/pii/S1359178912001097>

Wolbers Heather, Cubitt Timothy, Carter Renee & Napier Sarah 2025: “The impacts of sexual extortion on minors: A systematic review”. *Trends & issues in crime and criminal justice no. 710*. Canberra: Australian Institute of Criminology. <https://doi.org/10.52922/ti77789>